Nr. 254 Bochum, na sobotę dnia 4-go listopada 1911 Rok 21

Wiarus Polski

Codzienne pismo ludowe dla Polaków na obczyźnie poświęcone oświacie oraz sprawom narodowym, politycznym i zarobkowym

Wychodzi codziennie z wyjątkiem dni poświątecznych. Przedpłata kwartalna na poczcie i u listowych wynosi 1 marke i 80 fen. a z odnoszeniem do domu 2 marki 22 fen. — „Wiarus Polski" zapisany jest w cenniku pocztowym pod znak. I polnisch nr. 123.

W imię Boże za Wiarę i Ojczyznę!

Za inseraty płaci się za miejsce rządka drobnego druku 15 fen; ogłoszenia zamieszczone przed inseratami 25 fen. Kto często ogłasza otrzyma rabat. — Listy do „Wiarusa Polskiego" należy frankować i podać na nich dokładny adres piszącego. Rękopis. nie zwracamy.

Redakcya. drukarnia i księgarnia znajduje się w Bochum, przy ul. Maltheserstr. 17. -- Adres: „Wiarus Polski". Bochum. — Telefon nr. 538.

Każdy abonent jest ubezpieczony na

300 marek

na wypadek śmierci wskutek nieszczęśliwego wypadku w Norymberskim banku ubezpieczeń na życie w Norymberdze jeżeli wypadek zdarzył się na powierzchni ziemi, a na połowę tej sumy w razie wypadku pod ziemią. O każdym wypadku nieszczęśliwym należy donieść bankowi w przeciągu tygodnia Adres: Nürnberger Lebensversicherungsbank, Nürnberg. Prócz tego musi okaleczony w przeciągu 24 godzin po wypadku udać się do lekarza. O wypadku śmierci trzeba donieść zaraz, najpóźniej jednak w przeciągu 48 godzin. Podstawy ubezpieczenia można poznać z warunków ubezpieczenia, które te przepisy można otrzymać od Wydawnictwa albo od Norymberskiego banku ubezpieczeń na życie.

Rodzice polscy! Uczcie dzieci swe mówić, czytać i pisać po polsku! Nie jest Polakiem, kto potomstwu swemu zniemczyć się pozwoli!

Na listopad i grudzień

można jeszcze zapisywać na każdej poczcie

„Wiarusa Polskiego".

Prenumerata na te dwa miesiące wynosi tylko

1 markę 20 fenygów

a z odnoszeniem do domu 28 fenygów więcej.

Rodacy! Starajcie się, aby w każdym domu polskim na obczyźnie posiadano „Wiarusa Polskiego".

Co czynić, aby małżeństwa były szczęśliwe.

O wiele szczęśliwiej żyliby ze sobą małżonkowie, gdyby chcieli trzymać się następujących przepisów:

1. Starać się domowe sprawy dla siebie samych zachować. Niezmiernie przeszkadza szczęściu małżeńskiemu rozpowiadać wszystkim, albo choćby tylko przyjaciołom lub nawet braciom i siostrom o drobnych chwilowych nieporozumieniach. Nikomu nawet najściślejszemu przyjacielowi nie powinno żadne z małżonków na drugie się skarżyć.

2. Wydatki należy zastosować do dochodów, a pamiętać też o tem, ażeby coś na „czarną chwilę" odłożyć.

3. We wzajemnem ze sobą postępowaniu o ile możności taką kierować się uprzejmością, jaka panowała w czasach „narzeczeństwa".

4. Pamiętać zawsze o tem, że mąż lub żona nie jest i nie może być aniołem, tylko jest człowiekiem ułomnym.

5. Starać się wzajemnie zawsze być pociechą, pomocą i współprzyjacielem dla drugiego.

6. W domu równą kierować się wzajemną uprzejmością jak wobec obcych.

7. Własne błędy uznawać z ochotą i nie upierać się przy tem, jakoby się miało słuszność, jeżeli w rzeczywistości niema się słuszności.

8. Rozdrażnionego nie drażnić jeszcze więcej sprzeciwianiem się ale zaczekać cierpliwie chwili spokojnej dla spokojnego rozmówienia się.

9. Ze słownika usunąć raz na zawsze wyrazy: obraza, obrażenie się, a kierować się niezmiennie jak najzupełniejszą otwartością. Małżonek w [illegible] małżonku najzupełniejsze powinni pokładać zaufanie i żadnych absolutnie [illegible] jemnic przed sobą mieć nie powinni.

10. Szczęściem jest prawdziwem, jeżeli w chwilach grożącego niepokoju małżeńskiego lub nieporozumień, jedno przynajmniej z małżonków zachowa tyle rozsądku, by drugie poprowadzić przed obraz świętej Rodziny na obraz ten wskazać i pod nim się rozmówić spokojnie.

Widmo wojny rosyjsko-austryackiej.

Z Petersburga donoszą, że rząd rosyjskipostanowił przenieść cztery korpusy wojska z okręgu kazańskiego nad granicę zachodnią. Rosyę niepokoi obecne podrażnienie polityczne w Europie a przy tem nie ufa ona Austryi lecz podejrzewa ją o wrogie zamiary. Naturalnie Niemcy miałyby obowiązek popierania Austryi ale mogłoby się skończyć także na podziale Austryi pomiędzy Niemcy, Rosyę, Włochy, Rumunię i Serbię i na utworzenie z Węgier niezależnego państewka.

Włamywacz rosyjski kandydatem na prezydenta Polskiego Związku Narodowego w Ameryce.

Ekspozytura austro-węgierskiego konsulatu w Buffalo zwróciła się przed kilkunastu dniami do tutejszej policyi z zapytaniem w sprawie przeszłości niejakiego Antoniego Skarżyńskiego, wydawcy „Dziennika dla wszystkich" i fabrykanta wina częstochowskiego w Buffalo. Mianowicie niektórzy członkowie Polonii buffaloskiej podejrzywają, że ten Skarżyński jest indentycznym z Konstantym Tomaszewskim, który w maju 1910 został w Krakowie przez tutejszą policyę aresztowany za rozmaite kradzieże.

Skarżyński obecnie ubiega się o wielką godność między Polakami w Ameryce, mianowicie o godność prezydenta Polskiego Związku najliczniejszego stowarzyszenia, liczącego kilkadziesiąt tysięcy członków.

Zaniepokojeni temi podejrzeniami, zwracającemi się przeciwko Skarżyńskemu, proszą Polacy bufaloscy za pośrednictwem ekspozytury konsulata austryackiego w Buffalo o wyjaśnienie czy te ciężkie podejrzenia przeciw wpływowej osobistości są uzasadnione i upraszają o szybkie zawiadomienie, gdyż w przyszłym miesiącu mają się odbyć wybory na prezydenta.

Równocześnie prawie z takiem samem pismem w tej sprawie zwrócił się do tutejszej policyi tamtejszy urząd policyiny. Pismo urzędu policyinego w Buffalo stwierdza, że Antoni Skarżyński jest wybitną i wpływową osobistością wśród tamtejszej kolonii polskiej i cieszy się wielką popularnością „i gdyby nie pewne wypadki w jego otoczeniu, nie byłaby policya zwróciła uwagi na jego osobę".

Tamtejszą policyę doszły wieści, że Skarżyński miał być członkiem międzynarodowej szajki włamywaczy, dopuścił się całego szeregu wielkich włamywań i był kilka razy za zbrodnie kradzieży karany.

Do obu tych pism dołączono fotografię Skarżyńskiego, jaka była umieszczona w księdze reklamowej Polaków w Buffalo.

W odpowiedzi policya krakowska stwierdziła, że faktycznie Antoni Skarżyński jest identycznym z Konstantym Tomaszewskim, znanym włamywaczym i złodziejem w Królestwie Polskiem i Rosyi, liczy lat 42, urodzony w Łękach Dolnych w powiecie kutnowskim, gubernia warszawska, jest z zawodu stolarzem.

Skarżyński-Tomaszewski został aresztowany w Krakowie 1910 roku za liczne kradzieże. Między innymi okradł on adwokata Makowa w Łodzi, u którego był przez kilka dni w służbie, jako lokaj pod przybranym nazwiskiem Antoniego Jasińskiego, zabierając mu kilka tysięcy rubli.

Tomaszewski okradł dalej poselstwa rosyjskie w Dreźnie i Monachium; w Dreźnie skradł posłowi rosyjskiemu order św. Anny i 9500 marek, w Monachium również zabrał posłowi znaczniejszą gotówkę. Stwierdzono, że zgłosił się do tych poselstw, jako Konstanty Chrzanowski, starający się o paszport rosyjski, zaznajomił się i okradł te poselstwa. Także na lwowskim bruku żył znany Tomaszewski, pod nazwiskiem Włodzimierza Starzyńskiego i był tam za kradzież karany.

W roku 1906 ożenił się Tomaszewski w Petersburgu, jako Maryan Józefowicz, z niejaką Hofmanówną po raz pierwszy, w dwa lata zaś później zawarł po raz drugi małżeństwo z niejaką Maryą Werchowską; ślub ten odbył się w cerkwi w Charkowie.

Wydany władzom rosyjskim, został Tomaszewski za liczne kradzieże zasądzony w Kijowie na ciężkie więzienie i osiedlenie na Syberyi. Dnia 7 kwietnia 1902 roku zbiegł Tomaszewski z więzienia kijowskiego i nagle wypłynął w Moskwie pod rosyjskiem nazwiskiem Mykity Zazyreja. Zgodził się tam do służby do generała rosyjskiego Łucewina i okradł go w parę dni po przyjęciu obowiązków, zabierając mu podręczną kasę, zawierającą kilkadziesąt tysięcy rubli. Po tej kradzieży wyjechał do Ameryki, gdzie za skradzione pieniądze założył w Bufallo fabrykę wina częstochowskiego, oraz codzienne pismo: dziennik dla wszystkich".

W Polonii nie tylko buffaloskiej, ale wogóle amerykańskiej, grał w ostatnich latach wybitną rolę ,a z nazwiskiem jego (Skarżyński) można się było często spotkać na wszystkich ważniejszych zebraniach i odezwach. Ostatnio sięgnął po najwyższą godność, jaką Polak w Ameryce z rąk rodaków otrzymać może, po godność prezydenta Polskiego Związku Narodowego. Obecnie po zdemaskowaniu włamywacza, oczyści się tamtejsza Polonia z kryminalnego indywidyum.

Mowa posła Korfantego.

III.

Panowie! Wskazałem już na to, że drożyzna u nas nie jest mniejsza niż gdzieindziej. Ziemniaki są najgłówniejszymi artykułami, jakie służą do odżywiania naszych robotników. Kapusty w tym roku prawie wcale nie można dostać, ponieważ ceny są niebywale wysokie. Co się tyczy mięsa wieprzowego, to mamy na Górnym Śląsku kontyngent, tj. prawo dopuszczające dowóz wiepszowiny z Rosyi tylko w pewnej ograniczonej liczbie. P. kolega Lehmann wskazał jednak na to, że ten kontyngent u nas nigdy się nie wyczerpuje. Właśnie w sprawie kontyngentu miałem sposobność mówić tu obszernie przed kilku laty. Ze strony rządu Rzeszy i ze strony prawicy wskazywano na to, że u nas rzeźnicy niewyczerpywali nigdy dozwolonej ilości.

Odpowiedziałem tym panom, że przepisy o kontyngencie należałoby inaczej unormować i wydać rozporządzenie, by rzeźnicy mogli w następnym tygodniu nabywać także tę ilość świń, której nie nabyli w poprzednim.

Wówczas zaproponowałem też, aby dozwolono na przywóz nierogacizny nie tylko do jednego punktu, lecz do różnych stacyi i przez to mogłaby być wyczerpaną dozwolona ilość. Ten środek zaproponowaliśmy już przed czterema czy pięciu laty, lecz niestety dopiero teraz wchodzi na porządek dzienny; w tym roku prezes regencyi opolskiej wydał rozporządzenie, na mocy którego rzeźnicy, którzy w jednym tygodniu nie zakupili tyle świń, ile im było wolno, mogą tę ilość dokupić w przyszłym tygodniu, i oto okazało się, że dozwolona ilość została w zupełności wyczerpaną. Jestem najmocniej przekonany, że gdyby ten środek zatosowano już w poprzednich latach, w których także odczuwaliśmy drożyznę, z pewnością przez to zapobiegłoby się niejednej nędzy. Tak samo, panowie, rzecz się ma z drugą kwestyą.

Sądzę, że jest najwyższy czas, aby rejencya opolska wreszcie udzieliła pozwolenia na przywożenie do Śląska oznaczonej ilości świń, nietylko przez Sosnowice, lecz także przez inne stacye pograniczne. Podczas dawniejszych rozpraw o ograniczeniu przywozu świń stawiano podobne zarzuty, jakie obecnie słyszymy, o niebezpieczeństwie przywleczenia zarazy. Od szeregu lat jest ograniczenie to wprowadzone w życie na Górnym Śląsku. Jakżeż jest ono stosowane, Oto weterynarz, Niemiec, jedzie za granicę, do Sosnowca, bada zwierzę, które potem zostaje zamknięte w wagonie. Wagon plombują i świnia jedzie w zaplombowanym wagonie do rzeźni, gdzie ją zabijają. Jeśli świnia była zdrową, gdy ją wsadzano do wagonu, wówczas jest zupełnie wykluczone, aby się mogła zarazić i przynieść zarazę do Niemiec. Nie słyszałem o żadnym wypadku przeniesienia zarazy wskutek przywożenia do nas świń z Rosyi. Jeśli odzywają się twierdzenia, że na dowóz bydła nie można pozwolić dla tego, że jest wielka obawa przywleczenia zarazy, to sądzę, że jeśli zostaną zastósowane te same przepisy sanitarne, co i przy dowozie świń z Królestwa Polskiego jeśli bydło będzie podlegało już zagranicą rewizyi weterynarzy i jeśli w zamkniętych zaplombowanych wagonach będzie przewożone do rzeźni, wówczas przywleczenie zarazy jest wykluczone. Zaznaczyłem już, że górnośląski obwód przemysłowy, jak i wogóle cały Górny Śląsk, nie posiada wcale takich obszarów rolniczych, z którychby mógł czerpać produkty spożywcze.

W roku bieżącym,głównie w dolinach rzeki Odry, zostało zwłaszcza siano zupełne zniszczone wskutek wylewu, który przypadł właśnie na czas zbioru siana. Twierdzę stanowczo ,że na Górnym Śląsku zupełnie możliwe by było wytwarzanie na miejscu produktów spożywczych, gdyby nasza polityka agrarna była tego rodzaju, żeby uniemożliwiała dostawę ich. Jeden z kolegów słusznie wskazał tu na dane cyfrowe. (zdaje mi się, że był to jeden z mówców narodowo liberalnych) i twierdził, że ludność wieśniacza uprawia zbożem 75 procent całej ilości uprawianej ziemi, hoduje 36 procent bydła a 93 świń. Tak, ale musimy wprzód mieć ludność wieśniacza, abyśmy mogli otrzymywać te produkty. A takiej ludności nie ma na Górnym Śląsku. Mamy wyłącznie, albo prawie wyłącznie samych prawie bardzo drobnych gospodarzy. Tych kilkanaście większych gospodarstw, istniejących w naszych stronach, nie odgrywa właściwie żadnej roli w porównaniu do całości, i moja frakcya, pomimo, że właśnie tego rodzaju polityka zwraca się przeciwko nam, stoi na tem stanowisku, że silny stan włościański może dbać o to, aby zaopatrzyć ludność w odpowiednią ilość produków spożywczych. Naturalnie taką politykę kolonizacyjną, jaką uprawia królewski rząd pruski, musimy potępić. W Prusach utworzyła się zasada, że prawdziwi Niemcy mogą jeść wyłącznie prawdziwą narodową świnię. Świnia, wyhodowana przez polskiego chłopa, nie jest dosyć narodową i dlatego chłop polski nie otrzyma kolonii.

Jeśli, panowie, mamy istotnie popierać stan chłopski, to muszą być kolonie rozdawane bez różnicy narodowości, bez względu na wyznanie i polityczne przekonanie

chłopa, (Bardzo słusznie! u Polaków), a nie na zasadzie tej jednostronnej polityki, jaką uprawia królewski rząd pruski i jego zwolennicy, głównie zaś panowie ze związku chłopskiego, a która dąży tylko do zupełnego zrujnowania, sproletaryzowania i zniszczenia chłopa polskiego. (Swięta prawda! u Polaków). Pruski minister rolnictwa mówił tu o pruskiej polityce kolonizacyjnej, lecz niestety zapewnił, że nie może być mowy o zmianie jej, i że o jej stałości będzie się rozwodził w sejmie. Panowie! Pruska polityka rolnicza, zwłaszcza taka, jaką rząd prowadzi w polskich ziemiach, przyczyniła się do tego, że rola stała się przedmiotem spekulacyi, (Bardzo słusznie! u Polaków), i to ze strony Niemców, przybywających do nas. Rząd pruski wywołał taką zwyżkę cen ziemi, że nie ma mowy o tem, by w normalnych warunkach mogła sięprocentować. Brawo! u Polaków). Okoliczność ta przyczynia się niemało do utrudnionego zaopatrywania ludności w żywność.

Rewolucya w Chinach.

Układy rządu chińskiego z rewolucyonistami.

Naczelny wódz wojsk cesarskich Juan Szikau postanowił zaniechać kroków wojennych przeciw rewolucyonistom i rozpocząć z nimi układy. Gdyby to było potrzebne, gotów udać się osobiście do obozu rewolucyonistów. Juanczikau otrzymał także urząd prezydenta ministrów.

Zatargi w domu cesarskim.

Pekin. W rodzinie cesarskiej powstały zatrgi pomiędzy opiekunem małoletniego cesarza a innymi członkami. Życie opiekuna jest zagrożone.

Wojna włosko-turecka.

Twardy orzech.

Coraz więcej utrwala się przekonanie, że wyprawa włoska do Trypolisu nie będzie bynajmniej „spacerem wojskowym“, jak na początku kampanii mniemano. I tak np. specyalny fotograf ajencyi telegraficznej angielskiej Central News. p. A. H. Sowerbutts, który powrócił z Trypolisu do Malty, oświadczył, że położenie Włochów w Trypolisie jest złe. Zachodzi obawa, czy nie dojdzie do wojny świętej, która zmusiłaby Włochów do wytężenia całej energii, aby się uchronić przed katastrofą.

Turcy i arabowie są bardzo silni i biją się tak dzielne, że Włosi byli zmuszeni się cofnąć i gdyby nie artylerya statków wojennych włoskich, bitwa byłaby dla Włochów przegrana. Włosi stracili w bitwie 400 zabitych. Cała jedna kompania bersalierów została w pień wycięta.

Ten sam korespondent opowiada, że zabrawszy swoje filmy kinematograficzne przedostał się pokryjomu na terytoryum tunetańskie, a ztamtąd pożaglował własnym statkiem na Maltę.

„Zaszło wiele rzeczy — opowiada p. S. — o jakich świat nie wie. Nie wie np. o fatalnej pomyłce Włochów, którzy zabili dwie arabskie niewiasty. Tamtejszych kobiet prawie niepodobna rozpoznać po ubraniu od mężczyzn. To jedno tylko, że osłaniają twarze. Otóż jednego wieczora straż włoska zaszła drogę kilku kobietom, zdążającym do miasta. Arabki, nie odzywając się, zaczęły uciekać, straż dała strzały i dwie kobiety padły trupem. Wzburzenie wśród arabów nazajutrz było nie opisane. Według zupełnie pewnych wiadości jakie mimo zabiegów władz przedostały się do miasta, arabscy szejkowie zaprzysięgli zemstę. Włosi naturalnie wysłali do szejków deputacyę z przeproszeniem za fatalną pomyłkę i zarządzili, co tylko mogli, aby wieść o niej nie rozeszła się. Przedewszystkiem zaś d. 12 paź. zwołali wszystkich korespondentów i przykazali im surowo, ażeby ani słowem nie wspomnieli owypadku.“

Turcy nakładają podatek na poddannych włoskich

Konstantynopol. Turecki minister rozporządził, że bawiący w Turcyi poddani włoscy mają opłacać podatki na równi z poddanymi tureckimi. W razie przymusowej sprzedaży nieruchomości Włochów nie potrzeba uwiadamiać konsulatu niemieckiego, który objął opiekę nad Włochami.

Konstantynopol. Urzędowa agencya turecka ogłasza pismo, zawiadamiające, że według depeszy, otrzymanej od dowódcy wojsk tureckich pod Trypolisem, wszystkie forty, otaczające miasto, znajdują się w rękach tureckich. Wojska włoskie cofnęły się do części miasta, otoczonej obronnym murem. Z Malty nadeszła wiadomość, że sądząc z wiejących wiatrów, morze jest tak wzburzone, iż flota właska prawdopoodbnie musiała opuścić Trypolis.

Berlin. W ostatniej chwili ogłasza urzędowa agencya Stefaniego, że artylerya nieprzyjacielska dokonała dnia 2 bm. około g. 5 rano kilku nieudanych napadów na włoską linię, rozciągniętą na południowym wschodzie. O godz. 8 ustał ogień i do pół 10 przed południem ze strony nieprzyjaciół nie dał się zauważyć ruch jakikolwiek.

Londyn. Demonstracye uliczne w Aleksandryi przeciw bewzględnemu i barbarzyńskiemu postępowaniu Włochów z Turkami i Arabami w Trypolisie trwały aż do później nocy. Lord Kitshener i generalny prokurator sądów krajowych przybyli już do Aleksandryi, aby z Kedywem naradzić się nad środkami w celu stłumienia możliwych zaburzeń. Silne patrole policyjne chodzą po ulicach, aby zapobiedz zbgromadzeniu się mieszkańców. O ile dotąd wiadomo, podczas ostatnich zaburzeń czterej Włosi i dwaj Arabowie utracili życie. Także w Kairze trwały aż do późnej nocy demonstracye mieszkańców przeciw Włochom. Aresztowano z tego powodu kilkanaście osób.

Rzym. Z Trypolisu donoszą, że cholera szerzy się tam w zastraszający sposób. W sobotę zachorowało 35 żołnierzy. W nocy na niedzielę już 87 żołnierzy było chorych na cholerę; z tych w ciągu nocy umarło 9. W nocy na poniedziałek ofiarą cholery padło 25 żołnierzy. Źródła cholery należy szukać w Sokra. Ponieważ w mieście skupia się dużo Arabów, których Włosi wypędzili z oazy; cholera szerzy się bardzo łatwo wśród mieszkańców. Dokładnych liczb podać nie można, bo Arabowie i żydzi zatajają wypadki zasłabnięć.

Saloniki. W łonie komitetu młodoturreckiego utworzony został oddział, który ma na celu zaopatrywanie Trypolisu w nowych obrońców i pieniądze. Komitetowi udało się już pozyskać dla swej sprawy 100 tureckich oficerów, którzy, zaopatrzeni w wielkie sumy pieniędzy, opuszczą Turcyę w dniach najbliższych, aby udać się do Trypolisu i Cyrenajki.

Polacy na obczyźnie.

Oberhausen-Lirich. Dnia 29 października o godzinie 11 przed południem odbyło się zebranie „Towarzystwa Oświata“ w lokalu p Krügera. Na porządku dziennym była sprawa biblioteki i sprawozdanie kasy. Po załatwieniu tych dwóch spraw uchwalono aby owe tow. nie nazywało się więcej Tow. Oświata, tylko Tow. wyborcze w Oberhausen-Lirich Dalej uchwalono aby przyszłe zebranie odbyło się w niedzielę, dnia 5 listopada o godzinie 4 po poł. na sali Wick ul. Rosenstrł w Lirich Do zarządu wybrano następującychRodaków: Prezesem został Fr. Berger, sekretarzem T. Goralski, skarbnikiem Jan Bandarz. Rodacy w Lirich! Ponieważ walkę mamy przed sobą, która już nam do drzwi zagląda, więc prosimy was usilnie, abyście w nasze szeregi wstępowali i zawsze z duchem narodowym na czele kroczyli.

Zarząd.

Fr. Berger, prezes. T. Goralski, sekretarz.
Jan Bandarz, skarbnik.

Wanne. Wybory gminne odbędą się 21 23 i 24 listopada. Listy wyborcze są wyłożone w urzędzie gminnym nr. 5 do 17 listopada.

Wybory kościelne w Wanne odbędą się 5 i 6 grudnia. Dnia 5 wybory dozoru a 6 reprezentacyi. Wybory odbędą się w lokalu p. Unterschemanna od 10 z rana do 6 wieczorem bez przerwy.

Roellinghausen. W niedzielę, dnia 29 października założono tu Towarzystwo wyborcze. Pan Franciszek Janasik, przewodniczący Towarzystwa wyborczego z Recklinghausen Sued wyjaśnił główne zadania towarzystw wyborczych. Po przeczytaniu ustaw i wyjaśnieniu poszczególnych paragrafów Rodacy na założenie Towarzystwa się jednogłośnie zgodzili Na członków zapisali się wszyscy obecni rodacy w liczbie 25. Do zarządu wybrano przez aklamacyę następujących panów! Przewodniczącym Stanisława Majorczyka, sekretarzem Piotra Heblińskiego, skarbnikiem Jana Heblińskiego. Nowej placówce oświatowej na obczyźnie Szczęść Boże! Przyisze zebranie odbędzie się 19 listopada o godz. 5 po poł.

Ziemie polskie.

Pod sąd za budowę kaplicy.

Z Lublina telegrafują: W roku 1905 włościanie gminy Horodło dla upamiętnienia korzystania z tolerancyi zbudowali murowaną kaplicę Matki Boskiej i odbywali w niej modlitwy. Proboszcz prawosławny zawiadomił o tem władze administracyjne, które kapliczkę zamknęły i włościan w liczbie 47, oddały pod sąd. Niedawno sąd okręgowy po 7 latach rozpoznawał tę sprawę i skazał wszystkich skazżonych na zapłacenie kary po rublu.

Tow. Naukowej pomocy dla dziewcząt polskich w W. Księstwie Poznańskiem.

Ze sprawozdania kasowego wynika, że w roku 1910 wpłynęło składek zwyczajnych 7753,35 mrk. Na składki te złożyły się przeważnie miasta, wieś stosunkowo małą okazała ofiarność, czy też dla braku zrozumienia dla doniosłości celu, czy też dla braku należytej organizacyi. Wypada nadmienić, że z nadzwyczajnych składek wpłynęło do kasy towarzystwa 4077 mrk. Ogólny dochód wynosił 27 829,96 mrk., rozchód 13 825,97 mrk. pozostało w kasie na rok bieżący 14 012,99 mrk. Suma legatów wynosi 75 754,10 mrk. Towarzystwo wspierało 134 uczennic, z tej liczby 77 skończyło naukę a 14 zrzekło się stypendyum. Na 200 petycyi o stypendyum uwzględniono 151, odmówiono 41, w zawieszeniu 8. Wedle zawodów dzielą się stypendyatki następująco: Uczennic uniwersytetu 1, wyższych zakładów naukowych 19, muzyki 9, systemu Froebla 14, książkowości handlowej 16, modniarstwa 11, rzeźbiarstwa 1, kroju sukien 32, modniarstwa 11, rzeźbiarstwa 6, prania i prasowania 3, dentystki 2, pielęgnowania chorych 1, ogrodnictwa 1, kucharstwa i gospodarstwa 14.

Z Prus Zachodnich. Warmii i Mazur.

Świecie. Spółka „Bazar“ Tow. z. o. p. w Jeżewie nabyło od Towarzystwa handlowego Aleksander Konitzer, własność ich za 102 tys. marek.

Malbork. Katastrofa kolejowa zdarzyła się w jednej z ubiegłych nocy na linii z Malborka do Iławy. W pobliżu Montowa wjechał pociąg towarowy na inny podobny pociąg, przyczem kilka naładowanych towarami wagonów uległo zupełnemu i częściowemu zniszczeniu. Kie-

1

W nierównej walce.

Powieść według Kazimierza Glińskiego.

I.

Wolny ptak.

Lasy i lasy, moczary i moczary, i leniwe, senne mgły nad nimi, niby wieczysty smutek tej ziemi zapadłej, Polesiem litewskiem zwanej, oddanej wilgoci i mrokom, komarom i piskorzom i wieczystej za słońcem tęsknoty. Błądzi gdzieś ono po przestworzu niebieskiem, ostrzeliwuje promieniami swoimi puszcz bezmiary, wrót lasów szuka, przez które mogłoby się wcisnąć do ich głębin tajemniczych, owiać ciepłem, zalać złotem i usnąć na wonnych kwiatów kielichach.

Daremny trud!

Jasną źrenicę słońca przyćmiewa ciemna pierś sosen, splątanych konarami, niby wężyska w konwulsyi gniewu zastygłe; złocisty blask wsysają w siebie mgły wilgotne; ogrzana ziemia wydycha błot opary, których nie zwieje wiatr, nie wchłonie pierś ludzka. Jedyną władczynią tu jest cisza — i mrok — i sen, jedynym dźwiękiem jęk rozbrzęczonych komarów, rojami wielkimi nad oparami się wznoszących, zasypujących oczy zabłąkanego przechodnia, odpędzanych od chat kurnych, zrzadka na wydmach piaszczystych rozsianych, dymami kurzących się gnojowisk. Kłębią się dymy, mgły błądzą wśród oparzelisk; zalane wodą moczary porusza dreszcz wieczysty tonących w niej owadów skrzydlatych lub wężowy ruch ślizkich piskorzy, które w słoneczny dzień zwieszają się na drzew nizkich gałązkach i grzeją się w jego cieple dobrodczynnem. Czasami przemknie łoś, czasami niedźwiedź łeb kudłaty z gęstwy zielonej wysunie. Ziewaniu niedźwiedzia odpowie żałosne stęknięcie rogatego zwierza. Echo nie uchwyci głosu ich piersi; w sennej utonie mgle, w bezdźwięcznej puszczy zamrze. Nawet, gdy burza rozkołysze olbrzymie lasów przestrzenie, długo namyśla się grom, zanim uderzy; zamarudzi wichr, nim potarga drzew czuby i z konara na konar skoczy. Powionie tu — i ścichnie: pobiegnie tam — i wstrzyma dech swej piersi. Zamąci spokój wód, sen traw; zakołysze falami, wpadnie pod sosen ramiona, poigra z dębem, rzuci się na krzew tarniny, wzdycha i szumi, szeleszcze i jęczy, umyka i wraca, nim zagra las cały, nim się rozśpiewa, rozszlocha, ozłoci się błyskawicą, przemówi grzmotem, piorunem krzyknie. Nie prędko z chmur lunie ulewa: długo namyślają się chmury, rozciągające się pasmami szaremi. Spadnie kropla jedna, druga — i ogląda się na wiatr opieszały. Przesiewa się deszcz przez obwisłe chmur grzebienie, omdlewa świat, zapadając w sen i nudę. Wzmaga się szelest liści, jednostajnie kroplami bitych; szum wypełnia ci uszy, leją się strugi wodne przez otwierające siy wciąż szerzej chmur gardziele. Namyślił się wiatr, namyślił się grom — ten akordem westchnień, tamten grzmotu odzewem podtrzymały grozę i piękno burzy. Rzekłbyś, że w onem rozbudzeniu się żywiołów jest rozmysł i styl. Rytmiczność wzmagań się i rytmiczność spadków. Na stepach nieokiełznany szał, puszcze poleskie jarzmo snu mają w sobie. Z kurnej, dymiącej chaty wyjrzy człek w siwej sukmanie. Oczy ma senne, krok powolny. Trzy razy ziewnie, trzy razy wyciągnie się, zanim toporzysko do rąk weźmie i grzmotnie niem w pień upatrzonego drzewa. Leniwy zwierz, leniwy lud, leniwy wiatr i grom.

Mimo to, te monotonne, jednolite i niezmierzone przestrzenie lasów, te wody zaspane i nieruchome, moczary grzązkie, ziejące stęchlizną próchna i dymiące mgłą nierozwianą nigdy prawie, mają właściwy sobie urok smutku i melancholii. Dzień cięży ci na ramionach, nocą się godzisz z tą posępnością lasów. Niech je wybieli księżyca blask i przesączy srebro swoich promieni w to mroków morze; niech głębię wód nieruchomych zatopią gwiazdy w sobie, obrzeżą się drzew czarną wstęgą, posnują się mgieł pasmami — o całym zapomnisz świecie. Przestajesz być sobą, stajesz się cząstką tego świata ciszy; melancholią jego oddychasz, jego smutkiem żyjesz. Wchłania las ciebie i te, wyłaniające się z wód, białe widma. Nie stawiaj kroku, jeżeli nie znasz ścieżyn tych puszcz, dróg, oznaczonych wśród topielisk kępami zielonemi. Bezsilny jesteś wśród tego ogromu borów i wód. Drogowskazu nie znajdziesz nigdzie — oko zawiedzie... Węch miej i słuch wyostrzony.

Cisza. Noc. Gdzieniegdzie tylko sypie się blask księżyca i drży migotliwie na wodach, zalewających kępki traw.

Plusk słychać — opadanie się w trzęsawiska i skok nagły, jakby wydobycia się z topieli.

Przez lasy te, przez mgły te i moczary przedziera się jeździec jakiś. Dziarski koń pod nim, maści karogniadej, o głowie małej, piersi szerokiej, suchej i silnej nodze. Jeździec nie kieruje nim wcale, z rąk wodze wypuścił, sam zaś drzemce, czy marzeniom się oddał. A młody był i piękny. Włos bujny, w złotych kędzirach na ramiona mu spływa, miękki, pieszczony wąs rysuje się kształtnie na wardze, usta ponsem kortlu świecą, z których błyska różaniec zębów białych. Nos równy, gładki; ruchliwe nozdrza nie ustają na chwilę w pracy: chwytają zapach ziół bliskich, woń skór niedźwiedzich, pot wilczy i dzików nieochędożnych smród. Czapkę sobolową, zdobną piórem czaplem, na głowie miał, barankowy kubrak na sobie, za pasem młot, przy boku miecz i buty wyżej kolan sięgające. Na kulbace siedział, w tył nieco pochylony, poddający się ruchom konia, który snadź instynktem tylko kierował się wśród tych dróg obłędnych, bo dłoń jeźdźca nie dotykała prawie wolno puszczonych rzemieni stalowego wędzidła. Z przezornością rozumną omija drzew wykroty, wpierw kopytem bada zdradliwe miejsca moczarów, zanim postawi krok. Czasami jednak w toń oszukańczą wpada. Wtedy zbiera się w sobie i skokiem silnym wydobywa się na grunt twardy.

Rycerz nie zważa na to. Okiem sennem czy zamyślonem przed siebie patrzy, przezorności konia zostawiwszy los wyprawy. Towarzyszą mu dwa psy. Uwolnione ze smyczy, idą wolno, węsząc i w wyborze drogi pomagając rumakowi. Psy duże i silne. Warczeniem ostrzegają o niebezpieczeństwie.

Ciemnością zalany las. Gdzieniegdzie blaskiem fioletowym migoce spróchniały pień wierzby. Cisza i smutek, senność i mgła, przesypane srebrnym popiołem księżyca.

Jeździec się rozbudził.

Dał ostrogę koniowi i z cieniów leśnych wychynął się na omgloną polanę.

O kroków kilka przed nim zarysował

rownik lokomotywy i palacz uratowali życie swoje przez wczesne zeskoczenie z maszyny. Strata materyalna jest olbrzymia. Złe ustawienie zwrotnicy było podobno przyczyną wypadku.

Tczew. Na podwórzu dominium G. znaleziono 69- letniego stróża nocnego Koseckiego bez życia. Paraliż serca położył kres jego życiu.

Z Wielkiego Księstwa Poznańskiego.

Śmigiel. Parobek Antoni Ziółkowski z Zielęcina spadł z woza, wskutek czego przestraszył się koń i kopnął nieszczęśliwego kilkakrotnie w głowę. Wskutek tego odniósł Z. bardzo ciężkie rany.

Łopienno. Przez biuro patentowe p. dr. M. Kryzana odebrał p. Zygfryd Szymański z Łopienna patent (D. R. P.) i znak ochronny (D. R. G. M.) na koszyki do sznurka, tak zwany „Schnürständer" mit abnehmbaren Schnürkörben". Powyższy wynalazek nadaje się dla pp. kupców i fabrykantów.

Poznań. W Poznaniu zbudowano kosztem 2 i ćwierć miliona marek olbrzymi zakład dyakonisek, obejmujący 5,367 ha. Protektorat nad nim objęła cesarzowa niemiecka. W dniu 10 listopada dokona uroczystego poświęcenia były jeneralny superintendent p. Hesekiel. Pruska rodzina królewska będzie na uroczystości także reprezentowana. Na przełożoną zakładu sprowadzono p. Nathusius z Betanii szczecińskiej.

Czernicjewo. Z powodu długiej suszy mało wody znajduje się w studniach. Odczuwają to zwłaszcza gorzelnie i cukrownie. Okolicę objeżdża teraz jakiś specyalista w poszukiwaniu źródeł za pomocą prętów w rodzaju różdżki czarodziejskiej Rozchwytują go.

Kościan. Według ostatniego wyniku liczenia powiat kościański posiada 47 341 mieszkańców w stosunku do 44 713 w r. 1905. W powiecie istnieją trzy gminy miejskie, 84 wiejskie, 52 obwody dominialne. Miasto Kościan liczy 7810 mieszkańców w stosunku do 6868 w r. 1905.

Ze Śląska czyli Staropolski.

Gliwice. W ubiegły piątek po południu została przejechaną przez dorożkę uczennica szkolna Hildegarda Pink. Nieszczęśliwemu dziewczęciu została noga złamaną oprócz tego odniosła obrażenia cielesne. Odwieziono ją do domu rodzicielskiego. Kto ponosi winę wypadku nie zdołano stwierdzić.

Szarlej. W ubiegły piątek zdarzył się na kopalni Blejszarlej pożałowania godny wypadek. Monter Dresche z Rozbarku zatrudniony był spajaniem belek żelaznych (tregrów.) Nagle jedna belka przewróciła się na montera, który ciężkie odniósł pokaleczenia, iż zmarł w drodze do lazaretu knapszaftowego.

Niem. Piekary. Według ostatniego spisu ludności wynosi liczba mieszkańców włącznie z kolonią Józefką 9 637 osób.

Kamień. Na kopalni Andeluzyi zasypany został górnik Drzyzga stąd spadającemi masami kamieniami. Odniósł on bardzo ciężkie pokaleczenia. Odstawiono go do lecznicy knapszaftowej w Bytomiu.

Katowice. W dniu 31 sierpnia 1911 liczyły Katowice 43 576 mieszkańców. Przyrost i urodzenia: W miesiącu wrześniu razem 1062. Wyprowadziło się lub umarło osób 1097. W dniu 30 września było mieszkańców razem 43521.

Wiadomości ze świata.

Z Niemiec.

Landraci a wybory. Wiadoma to ogólnie rzecz, że w stronach polskich lantraci zupełnie otwarcie uprawiają agitacyę za kandydatami rządowymi. W stronach niemieckich także to nieraz czynili, co powodowało unieważnienie wyborów. Przez ostrożność wysuwają teraz landraci jako agitatorów sekretarzy powiatowych. Gazety niemieckie ogłaszają okólnik pewnego sekretarza powiatowego, który zapowiadał ciężką walkę i dla tego wzywał do zdwojonej ofiarności na koszta agitacyi. Będą się więc obławiali różni przekupnie polityczni.

Z Austryi.

Zjazd austyacko-niemieckich socyalistów. Z Insbruku donoszą: W salach miejskich rozpoczął się wczoraj zjazd partyjny niemieckich socyalistów w Austryi. Przybyło 265 delegatów niemieckich organizacyi robotniczych w Austryi oraz delegaci zagraniczni z Niemiec, Rosyi i Węgier. Czesko-słowiańscy socyalni demokraci usprawiedliwi pisemnie nieobecność. Zagaił wiec poseł Adler, który zajął między innemi stanowisko wobec ostatniej mowy br. Gautscha w parlamencie. Przemawiali z kolei zagraniczni delegaci: Kautsky (Berlin), Trockij (Rosya), Pittoni (Włochy), oraz p. Wityk imieniem Rusinów i Kritan imieniem południowych Słowian. Dziś toczą się obrady.

Z Anglii.

Ruch zarobkowy kolejarzy. Zarządy kolejowe gotowe są polepszyć robotnikom swoim płacę ale to przywódców nie zadowoli. Żądają oni, aby dyrekcya kolei uznały związki zawodowe robotników kolejowych, zaprowadziły służbę ośmiogodzinną i oznaczyły taryfę najwyższej płacy. Na to dyrekcya zgodzić się nie chce — boby akcyonaryuszom w przyszłości nie mogli wypłacać dywidendy w wysokości dotychczasowej.

Z rożnych stron.

Druk prześlicznej i bardzo zajmującej powieści rozpoczęliśmy w numerze dzisiejszym. Nie wątpimy, że zajmie ona szczególnie Szanowne Czytelniczki. Powieść osnuta na tle krwawych zatargów pomiędzy możnymi rodami szlacheckimi na ziemiach ruskich, jest pierwszorzędnem dziełem sztuki a więc i ci Rodacy czytać ją mogą z pożytkiem, którzy zresztą nie intersują się powieściami.

Lepiej choć późno, niż nigdy zabrać się do agitacyi za gazetą polską, to też i dziś prosimy gorąco Szan. naszych Czytelników, aby raczyli rozszerzać w kołach swych znajomych „Wiarusa Polskiego".

Altenbochum. Przy wyborach kościelnych został z Polaków wybrany p. Bagorski do dozoru kościelnego, a p. Leon Zmysłony do reprezentacyi kościelnej. Wybory odbyły się zgodnie bez kandydatów przeciwnych.

Weitmar. W poniedziałek świętowała kopalnia „Prinz-Regent" z powodu braku wagonów. W październiku świętowała owa kopalnia 3 dni. Liche zarobki mają górnicy i tak, a gdy jeszcze kilka dni muszą świętowa, z czego tedy mają używić siebie i rodzinę.

Querenburg. U inwentarza rolnika Schulte-Kleinherbede wybuchła zaraza racic i pyska.

Linden-Ruhr. Szesnastoletni górnik Gerhardt w lipcu został w kopalni najechany przez wózki i pognieciony. Niebawem zaczął słabnąć coraz więcej i niedawno umarł. Wewnętrzne ciężkie obrażenia były powodem śmierci.

Günnigfeld. W pewnym składzie tutejszym zjawił się mężczyzna oświadczając, że jest urzędnikiem podatkowym i przyszedł dokonać rewizyi książki, przy której to czynności skradł z kasy 20 mr.

Riemke. Na dworcu tutejszym dostał się szafner Stens pod koła wagonu i stracił obie nogi.

Harpen. Z Langendreer przez Harpen do Gerthe ma zostać pobudowana kolej elektryczna. Tworzą w tym celu osobną spółkę.

Langendeer. Tutejsza fabryka „Westfaelische Drathwerke" wypłaca latoś 10 procent dywidendy.

Werne p. Langendreer. Tutejsza gmina katolicka postanowiła kupić od właściciela browaru Hoelterhoffa ¾ ziemi, położonej obok kościoła.

Recklinghausen-Sued. W kopalni „König-Ludwig", zostali 3 górnicy ciężko pokaleczeni a jeden śmiertelnie.

Detmold. Z książęcego zamku skradziono wartościowe malowidła.

Garding. Hamburski parowiec Adler osiadł na mieliźnie. Załogę wyratowano.

Rozmaitości.

Koniec „Czarnej ręki". Z Nowego Jorku donoszą, że policyi w Chicago udało się nareszcie wykryć główną siedzibę „Czarnej ręki", której imię przez kilka lat ostatnich było postrachem mieszkańców. Według wywiadów policyi główna siedziba członków „Czarnej ręki" znajduje się w domu pewnego Włocha nazwiskiem Antonio Lugora, przy Sholostreet 508. W domu tym znaleziono wielki skład bomb, noży, sztyletów, oprócz tego wiele skrzyń z dynamitem. W dobrze zamkniętej szafie znaleziono nadzwyczaj ważne papiery, pomiędzy nimi spis 150 osób, do których „Czarna ręka" miała się w dniach najbliższych zwrócić o wymuszenie pieniędzy. Z Lugorą aresztowano jeszcze dwóch innych podejrzanych ludzi, znajdujących się w jego mieszkaniu. Ponieważ w ręce policyi wpadł także spis członków „Czarnej ręki", spodziewać się należy rychłego zaaresztowania całej szajki.

Największy sklep na świecie. Jak donosi jedno z pism londyńskich, ma tam nie zadługo powstać otwarcie sklepu, który będzie można uważać za największy tego rodzaju budynek na świecie. Cały dom zbudowany jest z białego granitu i posiada front długości 340 stóp. Druty przewodów elektrycznych w całym domu posiadają długości 840 stóp. Druty przewodów elektrycznych w całym domu posiadają długość 24 mil angielskich, a wszystkie lampy elektryczne mają razem siłę światła 1 350 000 świec. Olbrzymie sale w tym domu pomieścić mogą 100 000 osób. 600 urzędników i urzędniczek zatrudnionych będzie w 115 różnych oddziałach obsługą klientów; do ruchu osobowego w tym olbrzymim składzie służyć ma 24 wind elektrycznych i 154 klatek schodowych. Na dachu będzie urządzona stacya telegrafu bez drutu, a w domu samym jest 800 cel telefonicznych. Na zbudowanie samej tylko konstrukcyi żelaznej domu spotrzebowano 21 milionów funtów stali. Wielkie sale restauracyjne zostaną pomieszczone w olbrzymich halach szklanych. W lecie będą się klienci mogli orzeźwić w ogrodach na dachu, gdzie będzie także umieszczona kawiarnia wiedeńska. Na dachu również ma być urządzony [illegible] zabaw dla dzieci, gdzie wykształ[illegible] tym względzie pielęgniarki mają [illegible] swą służbę podczas załatwiania [illegible] przez matki.

Ostatnie wiadomości.

UKŁADY W SPRAWIE MAROKA SKOŃCZONE.

Z Berlina donoszą, że w czwartek skończyły się ostateczne układy w sprawie Maroka. Podpisanie umowy pomiędzy Niemcami i Francyą wyznaczono na 4 bm.

SOCYALIŚCI CAŁEGO ŚWIATA PRZECIW WOJNIE.

Berlin. Międzynarodowe biuro socyalistyczne ogłasza odezwę do robotników całego świata, aby się połączyli przeciw wojnie i oświadczali za utrzymaniem pokoju. Biuro zapewnia, że socyalizm całego świata bronić będzie narodów bałkańskich, przed intrygami i wyzyskiem kapitalizmu europejskiego, gdyż narody te zdolne są, aby same kierowały swoimi losami.

Te piękne słówka nie wiele pomogą Albańczykom, Macedończykom i innym ludom bałkańskim.

NOWE MINISTERSTWO W AUSTRYI.

Wiedeń. W miejsce barona Gautscha ma prezydentem ministrów zostać hr. Stürgh. Z Polaków wchodzi do nowego ministerstwa tylko dotychczasoowy minister dla Galicyi p. Zaleski.

FABRYKANCI WYRZUCAJĄ Z PRACY ROBOTNIKÓW ZORGANIZOWANYCH.

Brema. Fabrykanci cygar i papierosów wydalili z pracy wszystkich zorganizowanych robotników.

SOCYALIŚCI NIEMIECCY W AUSTRYI ODMAWIAJĄ ROBOTNIKOM CZESKIM PRAWA DO ODDZIELNEJ ORGANIZACYI.

Insbruk. Zjazd socyalistów niemieckich uchwalił rezolucyę, w której ostro gani socyalistów czeskich za to, że sobie stworzyli samodzielną, niezależną od Niemców organizacyę polityczną i zawodową.

To utwierdzi robotników czeskich w przekonaniu, że po międzynarodowym socyaliźmie niczego się spodziewać nie mogą, bo ten uznaje tylko państwa i narodowści, mające własne państwa a narody ujarzmione skazuje na zagładę.

OFICER ZBRODNIARZEM.

Wrocław. Uwięziono tu oficera Weilera pod zarzutem zbrodni przeciw moralności i zamordowania pewnego młodego dziewczęcia.

KRETA ODRYWA SIĘ OSTATECZNIE OD TURCYI.

Komisya kreteńskiego zgromadzenia narodowego oświadczyła się za ostatecznem połączeniem Krety z Grecyą. Greckie okręty wojenne znajdują się w pobliżu Krety.

DWANAŚCIE DZIECI ZGINĘŁO W PŁOMIENIACH.

Lwów. Pożar zniszczył całą wioskę Strzelno. Dwanaście dzieci zginęło w płomieniach, 20 osób poparzyło się strasznie.

REWOLUCYA W CHINACH.

Londyn. Dnia 1 bm. zawiadomił regent zgromadzenie narodowe, że wszystkie żądania, przedłożone przez armię, zostaną uwzględnione. Zgromadzenie narodowe jednak nie zadowoliło się tem, lecz odbyło tajne posiedzenie, na którem uchwalono dodatkowe przepisy, uniemożliwiające rodzinie cesarskiej niedotrzymanie przyrzeczeń. Wobec tego możliwe jest rychłe zakończenie rewolucyi. Na tak szybkie załatwienie sprawy wpłynęła głównie ta okoliczność, że mnożą się oznaki, wskazujące na to, iż Rosya i Japonia usiłują wyzyskać obecne położenie Chin. Podobno Rosya wysłała Chinom pismo, żądając uporządkowania spornej granicy mandżurskiej w myśl życzeń Rosyi. W takim razie Chiny straciłyby miasto Mandżuli, główną stacyę celną na granicy mandżurskiej.

Pekin. Rewolucyoniści żądają konstytucyi na wzór angielskiej. Rodzina cesarska okazuje gotowość do wszelkich ustępstw.

OD REDAKCYI.

Tow. wyborcze w Wattenscheid. Jeżeli na zebranie przybędzie p. poseł Kulerski, to powinno wystarczyć. Nasi współpracownicy mają już po kilka innych zebrań, na których mówcy zamiejscowego nie będzie. Przy innej okazyi, kiedy Panom zabraknie mówcy, chętnie, jak zawsze, [illegible] przyjedzie.

---

się płaski brzeg Piny i zakręt leniwo płynącej rzeki. Psy zaskomliły wesoło, jakby uradowane z widoku jaśniejszej przestrzeni. Koń zatrzymał się nad samym brzegiem, snadź wiedział, że taki był jego obowiązek.

W tem miejscu rzeka tworzyła zakręt duży, wygięła się w łuk podkowy, zawróciła ku wschodowi, skąd jechał młody pan, otarła się o brzeg piaszczysty i popłynęła dalej w mrok lasów.

Naprzeciw stojącego młodzieńca, za dwoma brzegami wężem zwiniętej rzeki, zarysowało się dworzyszcze stare na wzgórzu piaszczystem., ocześtokolone i otoczone wałem. Budowla była duża, lecz drewniana; z jednej strony piętrzyła się wieża zębata, w której słabe migotało światełko. Do wieży przytykał częstokół, pod nim spadzisty wał i gęstwa krzewów i drzew karłowatych. Po dachu łamanym pół-dworu tego czy pół-zamczyska ześlizgiwały się promienie księżyca, rzucając na ściany z sosen i modrzewi, wzrab kładzionych, dziwaczne cienie gargulców, ścięte trójkąty wykuszów, połamane słupce krużganków. Do stóp zamczyska przytulały się kurne chaty wsi ubogiej; na brzegu wisiały niewody i sieci. W miarowych odstępach czasu pokazywał się na wałach dworzyszcza zbrojny w halabardę strażnik: od bramy wjazdowej ku wieży szedł, znikał na chwilę w cieniach krzewów, błyskał gwiazda toporu, gdy na światło miesiąca wychodził, i znów się kierował ku wrotom, przed chwilą opuszczonym.

Twarz rycerza sposępniała, brwi się ściągnęły, zadrżały wargi.

— Plewiszcze!... dziedzictwo Rożyńskich kniaziów, wydarte ojcom moim — przez zaciśnięte zęby zgrzyt wypadł

Spojrzał na siebie.

Kubrak wytarty miał, na łokciu szwy. Zdjął z głowy czapkę sobolową.

Tu i tam łysina świeciła, tylko połyskiwało czaple pióro, przykute brylantem pięknym. Wartości klejnotu tego nie znał młody pan, lecz nie oddałby go za skarby największe, jako że to jedyna spuścizna po dziadach była. Istnym klejnotem także był pod nim i koń turecki, ale go sam na chanie tatarskim zdobył, wraz z szablą pysznę, która teraz przy boku dzwoniła.

Błyszczące źrenice młodzieńca nie odrywały się od ścian widzianego dworu. Szyldwach krokiem miarowym okrążał zamkowy wał, gwiazda toporu migotała w blasku miesięcznym.

— Pilnujesz skarbu swojego, kniaziu, a nie wiesz, że on ci się powoli sam z rąk wysuwa — wyszeptał.

Rozmarzenie zmrużyło oczy, uśmiechnął się do myśli własnych. Zawrócił konia od brzegu rzeki i zanurzył się w cień lasów.

Nagle psy zawarczały, zjeżyły sierść — i zatrzymały się.

Koń stanął.

Rycerz obejrzał się.

Przytłumione, ciche a srebrzyste dźwięki jakiegoś instrumentu płynęły po rosie i w mgłach się rozwiewały.

— Co zaś! — mruknął rycerz, wodząc oczyma dookoła. — Któż to komarzyskom wstręt czyni w tej puszczy zapadłej i nie boi się żywota pozbyć, niedźwiedziom a wilkom na pożywienie ścierwo swoje oddając?

Dał ostrogę koniowi i ruszył na dźwięk liry, nie liry.

Zakupujcie wasze zapotrzebowania
jako to:
towary łokciowe i modne, towary krótkie, białe i wełniane bieliznę i wyprawę na pościel u

Braci Kaufmann, Witten

Garderobę dla panów.
Garderobę dla chłopców.
Konfekcya dla pań.
Konfeckcya dla dziewcz.
Futra

Nowości zawsze w wielkim wyborze, po cenach najtańszych. **Usługa polska!**

Olejek eukalyptusowy
przeciw bólom zębów-głowy i żołądka do nacierania i picia, dobry na kaszel, chrypkę i zaziębienie. Butelka 1 mk.
Drogerya Schneider'a.
Gelsenkirchen, Bahnhofstrasse 37. 4408

Z powodu choroby żony jest od zaraz do sprzedania mały 4724
skład kolonialny.
Cena podług ugody. Zgł. przyjm. **Piotr Kurpisz,** Wanne, Bahnhofstr. nr. 85.

Swój do swego!

Pewna egzystencya!

Mały lokal składowy w ożyw. ulicy, Herne, Neustr., gdzie przew. Polacy, jest zaraz do wydzierżawienia. Stósowne dla golarni albo interesu spec. Bliższ. inf. udzieli farbiarnia
Galluschke, Bochum
Wilhelmstr. 8 (4625

---

10 do 15 procent

niżej ceny sprzedaję
paletoty gotowe
i na miarę tak długo dopóki zapas starczy. (4743)
Mam jeszcze około
500 paletotów gotowych
mego na okolicę znanego kroju, z dobrego towaru i bardzo ślicznie odrobionych, jak na miarę.
Kto chce sobie na miarę palto zamówić, niech się wpierw do mnie pofatyguje i sobie moje gotowe paletoty zobaczy, a sam się przekona, iż takowe najwybredniejszym wymag. dopiszą.

Paletoty już od 25 mk. pocz.
Ubiory już od 20 mk. pocz.
Paletociki i ubiorki dla chłopc. od 3 mk. pocz.
Ubiory jako i paletoty ostawiam w nagłych przypadkach w 24 godzinach.

Rodakom rzetelnym udzielam kredytu bez podwyższ. cen.

Dom towarowy pod „Białym Orłem"
JAN BŁOCH
Essen, Turmstrasse nr. 14.
Ścienny kalendarz otrzyma każdy rodak darmo.

3649
Telegram!

Firma B. Starhand w Bochum
narożnik ulic Alberta i Maltheserstrasse.

Sprzedaje nowe i stare ubiory dla panów i pań, tak samo dla dzieci. Obuwie we wielkim wyborze. Bieliznę i wszelkie artykuły robotnicze po bajecznie nizkich cenach. Ubiory począwszy już od 8 mk. Obuwie od 2.50 mk. Proszę z tej sposobności skorzystać póki zapas starczy.

Obrączki ślubne
w każd. fasonie i wadze w wielkim wyborze po cenach natańszych.
Heinrich Gräwe
4602 **BOCHUM**
Hochstrasse nr. 20

Spieszcie na wyprzedaż zupełną

4751 do
Hermanna Klein'a
Langendreer
stary dworzec kolejowy

Ogromnie wielki skład
obuwia i garderoby
dla panów i chłopców,

z powodu zwinięcia interesu musi być w najkrótszym czasie opróżniony. Ceny wyprzedaży zupełnej, bardzo zniżone.

Na wesoła
polecam moje znakomite stare
wina
czerwone, białe i południowe. **Rum, arak, konjak** od **2.25** mk. za butelkę litrową począwszy.
Conrad Miller, Herten
Kaiserstr. 49 (4735) Telefon 482

W miejscowości **Eichel** jest dobrze zaprow.
handel owocu, warzywa i tłuszczu
z powodu śmierci właściciela zaraz do sprzedania.
Zgłoszenia przyjmuje (4728)
Michał Szałaga, Wanne
ulica Carlstrasse 3.

Podziękowanie.

Za tak liczny udział w pogrzebie mojej najdroższej żony, naszej kochanej matki, składamy Tow. św. Jadwigi i Bractwu Różancowemu w Gerthe, oraz wszystkim rodakom którzy brali udział w pogrzebie, stokrotne Bóg zapłać!

W smutku pogrążony mąż z dziećmi
Józef Kulesza.

Noc śmierci
czyli
ślepa niewolnica z Sziras.

Powieść nadzwyczaj zajmująca z czasów króla Jana Sobieskiego.
Trzy grube tomy.
Cena 5 marek.

Do nabycia we wszystkich znacz niejszych księgarniach. Poleca i wysyła odwrotnie za poprzedniem nadesłaniem należytości lub za zaliczką pocztową
księgarnia „Wiarusa Polskiego".
Bochum, Maltheserstr. 17, telefon nr. 598.

Westfalski interes wysyłkowy masła Hagen w. W.

dóstarcza następujących artykułów w paczkach pocztowych franko za zaliczką. Jeśli towar się nie podoba, zostanie natychmiast odebrany.

Tysiące gospodyń

kupują już od dawna stale w westfalskim interesie wysyłkowy mmasła i pozostaną stałemi odbiorczynami, ponieważ towar jest tani, a jednak uderzająco dobry.

Baczność!
Jeśli zamówić chcecie, wtenczas wytnijcie obramowaną część ogłoszenia, napiszcie imię i nazwisko — włóżcie w kopertę, zaadresujcie i wyślijcie ofrankowaną znaczkiem 3 fenygowym.

Paczka pocztowa zawierająca w opakowaniach funtowych:
9 funtów Ia. margaryny roślinnej a 72 f. mk. 6.48
albo
7 funtów Ia. margaryny roślinnej i 2 funty dobrej kawy a 1.30 f. mieszanej ciemnej lub jaśniejącej mk. 7.64
albo
7 funtów Ia. margaryny, 1 funt kawy i 1 funt kakao za 1.20 fen. mk. 7.54
5 funtów Ia. margaryny a 75 f. i funt kawy za 120 fen. mk. 4.90
9 funtów Ia. margaryny roślinnej „Ohne Rabatt" a 67 fen. mk. 6.03
5 funtów Ia. margaryny roślinnej „Ohne Rabatt" a 67 f. i funt kawy za 1.25 mk. 4.60

Przesyłka koleją od 30 funtów, kosztuje na funcie 5 fenygów mniej.

Nazwisko .....
Miejscowość (poczta) .....
Ulica i numer .....

Życzone proszę oznaczyć krzyżykiem (X).

BACZNOŚĆ!

Na każdy funt margaryny, kawy lub kakao daję 5 fen. w znaczkach rabatowych, które od przesyłki zostaną odciągnięte. W pierwszej paczce znajduje się zeszycik do wklejania tych znaczków. Za każdy wylepiony znaczkami zeszycik otrzymacie

15 marek w gotówce!

Tylko na znak „Ohne Rabatt" nie otrzymacie znaczków. 4732

Od dziś począwszy otrzyma każdy
nowy odbiorca przy pierwszem zamówieniu od przynajmniej 9 funtów **2 mk.** które odciąga się zaraz przy pierwszej przesyłce. Oprócz tego otrzyma każdy ten, który zjedna mi odbiorcę na 9 funtów także **2 marki.** 4732

Baczność! Jeśli zamówić chcecie, wtenczas wytnijcie obramowaną część ogłoszenia, napiszcie imię i nazwisko — włóżcie w kopertę zaadresujcie i wyślijcie ofrankowaną znaczkiem 3 fenygowym.

Do **budzika** dobrze chodzący
zegar ścienny
4569 **darmo**
Cena pojedyńcza 80 fen. Wyłożone w oknie tylko u
Adolf Rave
wyucz. zegarmistrz
Bochum
Bongardstrasse 28.

Liszaj
mokry i suchy łupież skrofuły, przyszczele wyrzuty skórne wszelkiego rodzaju
otwarte nogi,
obrażenia nóg, wrzody na nogach, żyły kurczowe, bolące palce, zastarzałe rany są często uporczywe; kto dotychczas daremnie oczekiwał wyleczenia niech jeszcze raz spróbuje od dawna jak najlepiej wypróbownej
maści Rino
bez trucizny i kwasów. — Puszka 1.15 marek, Codzień otrzymujemy pisma dziękczynne. Tylko prawdziwa w oryginalnym opakiw. biało zielono-czerwonem i z firmą Schubert & Co. Weinböhla. — Naśladowań nie trzeba przyjmować Do nabyia w weilu aptekach. 4400

Ia.
kanarki
4650
uszl. harceńskie, prawd. Seifert, pilne, bogate w głębokie tony 8, 10, 12 15—25 mk. Gwaranc. za dobroć i zdrowe nadejśc. 8 dni na próbę lub też pieniądze z powrotem. Najl. uznania dużo I. nagród i złotych medali.
S. Hohegen: Barmen-Unt.

Baczność Gerthe!

Donoszę uprzejmie, iż **ceny mięsa zniżyłem** jak następuje;

Wieprzowina: kotlety funt **80** fen.
przerosłe i okrasa funt **70** fen.

Franciszek Sonnek
Gerthe, Castroperstr. 26.

Wydawca Jan Breiski w Bochum — Odpowiedzialny za redakcye Paweł Dykta w Bochum. — Drukiem „Wiarusa Polskiego" w Bochum.

Dodatek do nr. 254 Wiarusa Polskiego

Bochum na sobotę, dnia 4 listopada 1911.

Towarzystwo Młodzieży pod opieką św. Stanisława Kostki w Bottropie

składa w dniu godnych Imienin,
4 listopada Wielebnemu prezesowi

księdzu Karolowi Vennekampowi

serdeczne życzenia!

Dziś, dnia listopada czwartego,
W dzień Karola świętego
Obchodzi nasz Ksiądz Prezes swoje Imie-
Więc Jemu dzisiaj wszyscy życzymy (niny:

Szczęścia, zdrowia, wszystkiego dobrego
Najlepszego powodzenia dla życia całego
Tu miedzy nami, na tej łez dolinie;
Niech wszelki smutek jego zawsze minie.

Święty Karolu, Patronie miły,
Który używasz niebieskiej chwały
Racz go zachować w Twojej opiece;
Panu Twojemu poleció go w ręce.

My zaś do Boga modlić się chcemy,
I o to prosić nie przestaniemy
By Ci nagrodził trudy, starania
Około dusz naszych grzesznych zbawienia.

A gdy zaś staniesz przed sędzią wiecznym
I od pokus świata będziesz bezpiecznym
Racz tam za nami orędować
I dla nas wszystkich niebo ubłagać.

A teraz podnieśmy głosy (niebiosy
I wykrzyknijmy ochotnem sercem pod
Nasz Ksiądz Prezes niech żyje!
Aż się echo w sercach polskich odbije!

Zarząd.

Towarzystwo św. Barbary w Bottrop

zasyła w dniu godnych Imienin,
dnia 4 listopada, swemu Wielebnemu

Ks. Prezes. Karolowi Vennekampowi

najserdeczniejsze życzenia

Żyj nam dobry pasterzu,
Sługo, boży i rycerzu,
Żyj jak najdłuższe lata,
A cierpliwość i męstwo niech
Ci wieniec splata —
Żyj w długie lata Wielebny
Księże Prezesie kochany —
Od wszystkich czczony i też
miłowany,
Więc wiedź żywot pełen chwały
Te życzenia tobie dziś składamy,

By Cię kochał lud polski cały,
Jak my Ks. Prezesa kochamy.
Teraz wszyscy wspólnie członkowie Towarzystwa św. Barbary wołamy
I Serca nasze miłością splatamy
Wielebny Ksiądz Prezes Karol
Vennekamp niech żyje!
Aż się echo po całym Bottrop
o wszystk. polskie serca odbije.

Zarząd.

Dwóch pomocn. krawieckich
na stałe zatrudnienie poszukuje zaraz lub później
Starybrat
Hörde, Schützenstr. 29

Ch. Nussbaum
Handel starzyzny i partyjny.
Gelsenkirchen
Vereinsstr. 45 narożnik Arminstr., 4407

Kanapy nowe
od 28 mk. pocz.
z skórz. nakryciem od 33 m. pocz.
szezlony
piece, bufety, szafki, stoliki, łóżka z materacami, komody, umywalki etc. najtan. (4618
Essen
Schelnhoffstr 18.

Towarzystwo św. Jana Ewang. w Witten
zasela szan. członkowi
panu MICHAŁOWI BELI
i jego dozgonnej towarzyszce życia
pannie MARYANNIE KAROLCZYK
w dniu ich ślubu, dnia 4 listopada jak najserdeczniejsze życzenia błogosławieństwa Bożego i wszelkiej pomyślności! Młoda Para niech żyje! **Zarząd.**

Tow. św. Wojciecha w Laer
zasyła swemu Szan. Członkowi panu
Wawrzynowi Majchrzakowi
i jego dozgonnej towarzyszce życia pannie
Bercie Heidziównie
w dniu ich ślubu, dnia 5 listopada jak najserdeczniejsze życzenia i wszelkiej pomyślności. Młoda Para niech żyje! aż się echo pa całym Laer do Staregobochum odbije. Tego życzą
Zarząd i wszyscy członkowie.

Towarzystwo wyborcze w Rotthausen.
Nadzwyczajne zebranie odbędzie się wniedzielę 5bm. zaraz po wielkiem nabożeństwie o godz. 11¼ przed poł. w lokalu p. Degenhardta przy ul. Brunostr. Na porządku obrad wybory kościelne. Powinnością jest każdego członka, któremu sprawa opieki duchownej na sercu leży, na zebranie to przybyć. O liczny udział prosi **Zarząd.** (1)

Tow. wyborcze w Bottrop-Eigen.
W niedzielę, dnia 5 bm. zebranie w lokalu p. Grosse-Becka o godz. 11 przed poł. Z powodu ważnych spraw prosimy o liczne stawienie się członków **Zarząd.**

Bottrop.
Koło śpiewu „Wyspiański" obchodzi w niedzielę, 5 bm. swą **trzecią rocznicę** na sali p. Hullermanna ul. Esseńska. Obchód rocznicy połączony będzie z występami ze śpiewem i tańcami. Wstęp an salę mają tylko członkowie koła oraz goście zaproszeni i przez członków wprowadzeni. Początek o godzinie 5 po południu.
Cześć pieśni. (1) **Zarząd.**

Tow. „Straż" w Oberhausen II.
odbędzie swe zebranie w niedzielę 5 listopada o godz. 11½ na sali p. Fleisza Knappenmarkt. Liczny udział członków pożądany. Goście przez członków wprowadzeni muszą być zarządowi przedstawieni. (1) **Zarząd.**

Tow. wyborcze w Rauxel-Schwerin
donosi swym członkom, iż zwykłe zebranie odbędzie się 5 listopada o godz. 2 po poł. na sali p. Oesterreicha. Na porządku dziennym ważne sprawy, pomiędzy temi wybory do rady miejskiej w Kastrop. Jako mówca przybędzie poseł p. J. Brejski. (1) **Zarząd.**

Baczność członkowie z Wattenscheid filia II.
Zebranie członków Zjed. Zaw. Pol. odbędzie się w niedzielę 5 bm. o godz. 11½ przed poł. zaraz po nabożeństwie u p. Waltra. O liczny udział w zebraniu prosi **Zarząd.**

Towarzystwo „Jedność" w Essen.
Walne zebranie odbędzie się w niedzielę 5 bm. o godz. 2 po poł. w lokalu zwykłych posiedzeń. Z powodu ważnych spraw, liczny udział członków pożądany. (1) **Zarząd.**

DORTMUND.
Zebranie filii hutników Dortmund II odbędie się dnia, 5 bm. u p. Kortmanna Borsigplatz. O liczny udział prosi **Zarząd.**

Tow. gimn. „Sokół" w Bruckhausen II.
Zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 5 bm. w lokalu p. Nissena o godz. 11 i pół zaraz po nabożeństwie. Na zebranie przybędzie mówca. O liczny udział druhów prosi (1) **Wydział.**

Tow. gimn. „Sokół" w Marxloh.
Zebranie odbędzie się w niedzielę 5 bm. o godz. 2 po poł. w lokalu p. Rosendahla. Na porządku dziennym bardzo ważne sprawy. O liczny udział członków prosi (1) **Wydział.**

DORTMUND I.
W niedzielę dnia 5 bm. odbędzie się zebranie Tow. wyborczego przed poł. o godz. 10 w lokalu p. Trotta przy Oesterholzstr. Z powodu bardzo ważnej sprawy obecność wszystkich członków pożądana. (1) **Zarząd.**

Tow. Wyborcze w Bochum Riemke.
Przyszłe zebranie odbędzie się w niedzielę dnia 5 bm. o godz. 2 po poł. na sali p. Hasenpflug (dawniej Pilken) w Hofstede, przy ul. Hiltroperstr.. Na zebranie przybędzie mówca zamiejscowy. Na porządku dziennym sprawozdanie z wyborów kościelnych oraz bardzo ważne sprawy, dla tego udział wszystkich członków pożądany. Cześć Oświacie!
(1) **Zarząd.**

Towarzystwo wyborcze w Erkenschwick
podaje swym członkom do wiadomości. iż zebranie miesięczne odbędzie się 5 listopada o godz. 4 po poł. na sali p. Muellera. O liczny udział prosi **Zarząd.**
Uwaga: Z powodu obrachunku kasy uprasza się szan. zarząd i rewizorów kasy, aby stawili się pół godziny prędzej.

Baczność druhowie Gniazda „Sokół" w Roehlinghausen!
Zebranie odbędzie się w niedzielę, 5 listopada o godz. 11½ przed poł. u p. Petersa. Z powodu ważnych spraw dotyczących druhów ćwiczących, uprasza się o kompletne stawienie się. Czołem!
(1) **J. Jezierski, sekretarz.**

Filia „Zjednocz. Zaw. Pol." w Baukau II.
W niedzielę, dnia 5 bm. o godz. 3½ po poł. odbędzie się kwartalne walne zebranie. O liczny udział członków i punktualne stawienie się uprasza. **Zarząd.**
Uwaga: Zarząd, wydział i mężowie zaufania winni się stawić o godz. 2 po poł.
Przewodniczący.

Towarzystwo wyborcze w Steele.
W niedzielę, dnia 5 listopada o godz. 10½ przed poł. odbędzie się zebranie u p. Dreesa w Steele. Uprasza się szan. członków o liczny udział, bo są ważne sprawy do omówienia. **Zarząd.** (1)

Tow. wyborcze w Derne.
Przyszłe zebranie w niedzielę, 5 listopada o godz. 2.
O liczny udział się uprasza gdyż ważne sprawy przyjdą pod obrady.
2 Zarząd.

Tow. św. Idziego w Oberhausen-Lirich.
Zebrania w pierwszą niedzielę miesiąca do nowego roku wypadają, aby inne Towarzystwa miały niedzielę wolną do zwoływania zebrań. Prosi się członków, aby się jak najliczniej w 3 niedzielę na zebrania zbierali ponieważ się zebrania tym czasem tylko raz w miesiącu odbywać będą. Przyszłe zebranie odbędzie się w niedzielę dnia 19 bm. o zwykłym czasie.
St. Góral, sekr.

Tow. wyborcze „Oświata" w Sterkrade.
donosi swym członkom, iż przyszłe i to nadzwyczajne zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 5 bm. o godz. 11 przed poł. w lokalu p. Buscha. ul. Holtenerstr. Na zebraniu przemawiał będzie p. Brejski z Bochum. O liczny udział w zebraniu prosi (2) **Zarząd.**

Baczność Polacy w Meiderich i okolicy.
Ksiądz polski przybędzie do nas w piątek 3 bm. i będzie słuchał spowiedzi św. od godz. 4 w piątek do poniedziałku południa. Jest rzeczą pożądaną aby Polacy z tej sposobności jak najliczniej skorzystali. W piątek wieczorem o godz. 7 i pół polskie nabożeństwo z kazaniem polskiem, w piątek i w sobotę rano jest sposobność w spowiedzi dla niewiast. W sobotę na trzeciej Mszy św. przystępuje Bractwo żywego różańca św. niewiast wspólnie do Stołu Pańskiego pod chorągwią. Tow. św. Jana Chrzc. przystępuje wspólnie do Komunii św. w niedzielę rano o godz. 6 i pół. O jak najliczniejszy udział uprasza się. W niedzielę po poł. o godz. 4 polskie nabożeństwo z kazaniem polskiem, poczem zebranie towarzystwa. O jak najliczniejszy udział w spowiedzi św. w nabożeństwie i w zebraniu uprasza
Zarząd Tow. św. Jana Chrzc. w Meiderich.

Baczność członkowie „Zjed. Zaw Polsk." w Recklinghausen-Sued.
Filia III urządza w niedzielę dnia 5 listopada br. na sali p. Kowalczyka ul. Maryańska zabawę. Początek o godz. 4 po poł. Muzyka na dudach. Za legitymację służy kwitaryusz. O liczny udział prosi (2) **Zarząd.**

Zjednoczenie Zaw Polskie w Bueise.
Filia górnicza ma posiedzenie 5 listopada o godz. 4 po poł. O liczny udział prosi (1) **Zarząd.**

Tow. św. Stanisława Biskup. w Marxloh.
Przystępujemy wspólnie do Komunii św. w niedzielę 5 bm. o godz. 9 na polskiem nabożeństwie. Sposobność do spowiedzi w sobotę o godz. 4 po poł. O liczny udział we wspólnej Komunii św. prosi (1) **Zarząd.**

Towarzystwo wyborcze w Hochlarmark.
Zebranie miesięczne odbędzie się w niedzielę 5 bm. o godz. 3 i pół po poł. w lokalu p. Buscha. Przemawiać będzie referent zamiejscowy. O liczny udział uprasza **Zarząd.**

Towarzystwo Wyborcze w Recklinghausen-Süd
odbędzie swe zebranie w niedzielę, 5 listopada I zebranie o godz. wpół do 12 przed poł. w lokalu p. Silkego na Ludwiku, II zebranie o godz. 5 po poł. w lokalu p. Michela w Recklinghausen. Na porządku dziennym sprawa wyborów do rady miejskiej i sprawozdanie radnego p. Grabarskiego. Liczne przybycie wszystkich członków bardzo pożądane dla bardzo ważnej sprawy. **Zarząd.**

Zebranie członków Zjedn. Zaw. Polsk. w Horstermark
odbędzie się w niedzielę, dnia 5 listopada po poł. o godz. 4. O liczny udział członków w zebraniu uprasza się. Referent z Bochum. **Wydział.**

Towarzystwo św. Michała w Hochfeld
odbędzie swe nadzwyczajne zebranie w niedzielę, dnia 5 bm. punktualnie o g. 2 po poł. Z powodu ważnych spraw liczne przybycie członków pożądane.
Zarząd.

Koło śpiewu „Jedność" w Unser Fritz (Wanna-Północ)
podaje szanownym członkom i rodakom do wiadomości, że nasze Koło zmieniło swój lokal u p. Schulte Nover przy ul. Dorstener i Mittel nr. 35. Zarazem podajemy szanownej drużynie, że lekcye śpiewu odbywać się będą co niedzielę o g. wpół do 12 przed poł. na sali pana Schulte Nover.
Uwaga: Rodacy mogą się zapisać na członków podczas lekcyi śpiewu. (2)
Zarząd.

W miejsce kart.
Zaręczeni
kupują kompl. urządzenia mieszkań u
S. Frischer
Oberhausen
Markstr. 123.
Spłata dozwolona.
4651

Zupełny przewrot w samoobronie!

Zatłuc i ubezwładnić

bez najmniejszej szkody można każdego zaczepnika przez gazy za pomocą

BUK

Patrony z wielkim hukiem i ogniem wytwarzają **odurzające gazy,**

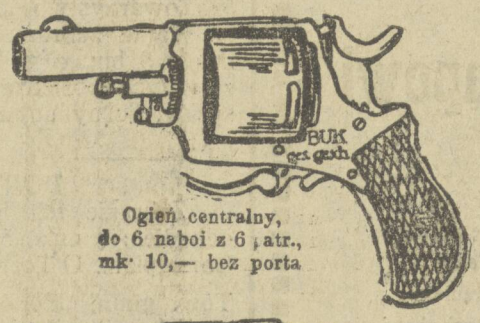
które wciskają się do oczu, usz i ust przeciwnika i tegoż na miejscu ubezwładniają!

Pewny środek samoobrony bez narażania życia i zdrowia bliźniego na szwank.

Niema niebezpieczeństwa przez nieostrożny wystrzał, bo strzela bez kul.

Pistolet
z 5 patronami
mk. 5,— bez porta

Ogień centralny,
do 6 naboi z 6 atr.,
mk. 10,— bez porta

Rewolwer
„Hamerless"
do 6 naboi z 6
patronami
mk. 20,—
bez porta.

Dotychczas niespełnionem życzeniem było, obronić własne życie bez narażania na szwank życia innych. Stare to życzenie spełniło się przez naszą broń **BUK.**

BUK jest dlatego niezbędny dla: podróżujących, turystów, kołowników, urzędników, stójkowych, szoferów, sług kasowych, listowych itp., jak wogóle dla każdego, który może przyjść w położenie, bronić własnego życia i powierzonych mu dóbr.

Mimo tych zalet są ceny, przy nader ładnem wykonaniu zadziwiająco nizkie.

Ceny obok. Patrony rezerwowe mk. 10.— za 100 sztuk, Ceny rozumie się z opakowaniem bez porta. Wysyłka za poprzedniem nadesłaniem należytości lub za zaliczką. (4728)

Otrzymać można tylko u: **Nöller & Co., Berlin W. 9.**

Żądajcie

cennika franko i darmo

na zegarki, budziki i łańcuszki, pierścionki, breszki, kolczyki, krzyżyki, medaliki, breloki, branzoletki, korale, lornetki, termometry, noże, brzytwy, maszynki do spuszczania włosów, nożyczki, pistolety, rewolwery, stemple drukarnie, portmonetki, kufry, fajki, cygarniczki, gramofony, płyty polskie, harmoniki, flety, klarnety, bębny, skrzypce, tamboriny — książki do nabożeństwa i powieściowe, perfumy, garderobę męzką, obuw., szelki, rękawiczki, bluzki damskie, chustki, suknie, fartuchy itd.

Adres: (4506)

Hieronim Tilgner,

Berlin, Paulstr. 8.

Książki do nabożeństwa

poleca

„Wiarus Polski"

Palcie Burrus! 2121

Tab. Burr. Maryland za p. 10 f.
„ „ Importation „ „ 35 f.
Roczny obrot przeszło 2 i pół mil. kilogramów.
Pap. Burr. Algeriennes szt. 1 f.
„ „ Elégantes „ 1 ½ f.
Olbrzymie papierosy Burr. 2 f.
lekkie i miłe 14 cm. długie tylko prawdziwe ze stemplem Burr.

Prosimy uważać na firmę **Burrus i znak ochronny lew.** ponieważ istnieją naśladown.

MEINEL & HEROLD

fabryka harmonik

Klingenthal (Sa.) Nr. 141.

dost. 2, 3, 4, 6, 8-chórowe, 1, 2, 3, 4-rzędowe i wiedeńskie harmoniki w przeszło 200 gatunkach tanio i dobrze.

Dalej bandoniony, gitary, flety, cytry, skrzypce, okaryny, harmoniki ustne, cytry gitarowe itp.

Zlecenia od 10 marek w obrębie Niemiec franko.

Przeszło 8000 sądownie potw. podziękowań. Gwarancya: Zamiana. Przed zakupnem proszimy żądać **katalog główny** za darmo.

Bernard Żmudziński Borbeck, Kirchstr. 22

Jedyny polski pierwszorzędny

interes krawiecki

Ubiory, paletoty pod gwarancyą dobrego kroju i przylegania. 4721

Ceny nizkie! Usługa tania!

Wiele pieniędzy

każdy kupiec i przemysłowiec polecając swe towary we „Wiarusie Polskim"

zarobić może

gdyż pozyska licznych now. odbiorców

Bilans

Spółki spożywczej Wzajemna Pomoc (Gegenseitige Hilfe) Herne

Aktywa. z dnia 26 października 1911. **Pasywa.**

1. Towary na składzie według cen zakupna . .	3679	30	1. Niezapłacone towary . .	2343	86
2. Urządzenia składowe po potrąceniu 10 procent	917	66	2. Udziały członków . . .	2234	00
3. Pieniądze w kasie włącznie banku	1509	71	3. Procent od udziałów . .	100	86
			4. Fundusz rezerwowy . .	211	40
			5. Czysty zysk	1216	55
	6106	67		6106	67

Rada nadzorcza: **Zarząd:**

4731 Wojciech Pawlicki. Jan Nowak. Walenty Piskorski.

Dla kantyn

mamy wielki zapas mocnych

butów do pracy

niżej ceny do oddania 4726

Schreiber & Cie. Nast.

Herne, Bahnhofstr. 83

Szanownym Rodakom w Herne i okolicy polecam mój

wielki wybór

mebli i sprzętów kuchen.

jako to: maszyny do prania i gotowania, szycia i wyżdżymania oraz wielkie magle poczawszy od marek 20 do 500.

Za gotówkę! **Na odpłatę**

Wszelkie zakupione rzeczy odstawiam własną furmanką bezpłatnie do domu.

Moim Odbiorcom wypożyczam darmo potrzebne sprzęty do uczty weselnej.

STANISŁAW JANKOWIAK · HERNE

ul. Nowa (Neustr.) 35. (3208) ul. Nowa (Neustr.) 35.

Baczność Rodacy w Bottrop i okolicy.

Szan. Rodakom z Bottrop i okolicy podaję do wiadomości, iż p. Stanisław Nadolski w Bottrop, Prosper ulica 23. przejął odemnie

zastępstwo

wszelkich prac w zakres obraźnictwa wchodzących jak: oprawy obrazów, wianków, wiązarków itd; które tylko w polskim zakładzie będą wykonane pod gwarancyą szczelnie od kurzu i tanio. Polecam się pamięci Szanownych Rodaków. **Fabryka ram i oprawa obrazów** pędzona siłą elektryczną. Rodacy popierajcie przemysł polski. 4401

Braci Czajkowskich

Hamborn, Emscherstrasse numer 68.

Karty pocztowe

poleca

„Wiarus Polski."

Dobrze zaprowadzony

interes mleczarski

w okolicy Herne jest korzystnie do kupienia. Dla Polaka pierwszeństwo. Zgłosz pod lit. P. G. 4715 do Wiarusa Polskiego.

Wychodzi 3 razy tygodniowo.

Gdzie będziemy zakupywali?

W domach towarowych, które polecają się w tym spisie źródeł zakupna.

Firmy te polec. się Szan. czytelnikom

August Gewehr w Wanne Bahnhststr. 97. Bochum, Hellweg 1, Holsterhausen. Art. dla rekrutów podług przepisu. Na całe garnitury **10** procent rabatu.

Altenessen

Ph. Paul fotograf i kinematograf.

Bruckhausen

E. Neuenhoff, piece. pralnie, masz. do sz. Kais. Wilhs. 5a

E. Strenlau, Lehnhofstr. 15. wyprz. z pow. przen. int. na Kais. Wilhelmst. 75. t. cen.

St. Lukowczyk, krawiec męzki, Grünstr. 3.

Bochum

Ludw. Brun, Grosse Beckstr. 6, instr. muz., fajki, laski, portmo. itd., najtan,

Brinkmann

Największy i najstarszy interes obuwia Ob. Marktstr. 14

Karl Fries, fonografy i płyty, Bergstrasse 8.

A. Müller Hamb. dom inpo. Najt. źródło zakup. wszelk. tow. ep żywcz.

W. Braukämper Bongardt nar. ulic. vor. Ströting Nast. spec. interes w miejscu wina, likiery i wszelkie gatunki win.

Partiewarenhaus, Brückstr. 18. obuw; konf; art rob.

Chr. Droste handel skór Brückstr. 23

UNION kołowce, mu- Brückstr. zyczne apar; polskie płyty (na odpłatę)

H. Krancher, zegarki i tow. złot. Friedrichst. 20

Brunz rest., Castroperstr. 218

A. Schäfer, zeg. Gr. Beeckstr 17

Pijcie Piwo Schlegel

Wódki, likiery, wina w szklankach, w kubkach i butelkach. **A. Janzik**, Maarbrückerstr. nr. 12

Zum Wacholderhaus restauracya i gorzelnia, A. Kappert, Alleestr. 64 poleca la wódka ltr. 80 f; bute kii ba cherki w wszel. wiel. na życz.

Humboldt-Drogerie Eugen Schuh Rob. Rose Victoriastr. 7. Destylacya, wyszynk piwa.

Bottrop

Wilh. Gärtner, zeg. i tow. złotn., Pferdemarkt

Zakład szewski **Fortscritt**, Essenerstr. 19. Dobrą skórę po najtańszych cenach.

Wielki wybór. Stale 100 kołowców i masz. do szycia na składzie, masz. do prania i wyżćiym. Głów. iut. Hor. t rstr. 88 filie: Essen rst. 3 Kirchhellenst. 3

Siebeck

Ernst Trifferer zegarmistrz Essenerst. 9

August Schmitz, księgarnia Essenerstrasse nr. 23.

Drog. Kniekenberg, pol. usług

Buer

Löwen Drogerie Wilhelm Leibeck Essenerst. 10b. Polsumerstr. 192. Art. drog; farby, wina, lik: artyk. d. chorych

Casparius, Hochstr. 1. Sprzęty domowe i kuchen b. tan.

Meble! Meble!

kupicie najl. za got. albo na odpł. tylko w wielk. domu mebli Hilsenrath, Essener- Meble! Str. 51 Meble!

Borbeck.

St. Büssmann, Marktstrasse 6, skóry i towary skórz., maszyny d. szycia

Duisburg-Beek-Laar

Strothe, restaur. L Kaiserstr.

W. Wünsche, restaur. Laar naroż. Arndt i Werthstr

Erkens restauracya i kinematograf Beeck, Kaiserstrasse 217

J. Jansen restauracya Laar a. d. Kirche

W. Paus, restaur. Kaiserstr.

Dellwig.

Hitzges, obuw., Sternst 1a

Heinr. Kürten, zegarmistrz i złotnik, Grünstr. 50.

H. Keyenburg, sprzęty domowe i kuch., Grünstr. 67a

Castrop

Pijcie „Sport" likiery ziółkowe

Essen

Wódki i likiery detalicznie **Gustav Korn**, Brinkstr. 4 ob. Colosseum p. pl. Kopstadt.

Albert Hünebeck

Grabenstrasse 106.

(przy Viehoferplatz.)

Polska usługa!

Zważać na firmę i numer. Odpłata dozwolona. Warsztat reparacyjny.

Eickel

Engel Drogerya farby i spirytuozy.

S. Baum Ubrania dla panów chłopców i robotn.

Bernh. Frye Dom obuw. tylko Kaiserstr. 1.

Fr. Knop, zegary tow. złotn. pierscionki ślubne dobre i tanie.

Klinscha księgarn. właśc. M. C. Wolf oprawa obrazów.

A. Metzler kapelusze czapki para-ole laski.

Pijcie Bönnebrucha żytniówkę Eickel.

Eickel II.

Cent. drogerya handel wina

Eving

Spirituosenkummer.

Gladbeck

Wolfslast Kaiserstr. 15 Najtańszy i największy int. kolonial.

J. Schwarta meble, trumny Zwecklerstr. 1

Messa dom obuwia

Föhringer, Hochst. nr. 25. kapel. czap; parasole

Zum Adler kapel., czap., bielizna. Renforterstr. 12

Fr. Turowski tapet. farby. Hochstr. 19

Albring Th. tow. żelazne sprzęty domow. i kuch. Spec. narzędzie i żelastwo do budow. Wyżdżymacz. pral. magle.

Zwillenberg Pol. usługa konfek. dla pań i robotników manufaktur. i obuwie.

Schmidtz Drogenhaus 13 Kaiserstrasse 13 Bandaże handel wina.

Otto Glörfeld handel skóry Kaiserstr. 42

Fr. Kerstholt naprzeciw urzęd. gminy garder. dla pan i chłopc. wykonan. podług miary.

Gelsenkirchen

J. Pokorski k. męzki. Nordstr. 45

H. Schiller, t. kol. Bochumerstl 32

W. Hulla, zeg; t. złot. Bochumst. 8

Somplatzki ubiory na miarę Schalkerstr. 50

Ernst Stratmann specyalninter masła jaj, kawy, tow. tłuszcz. fil.: Wanne, Eickel, Hessler Rotthaus; Bottrop, Röhling

Dehne & Sopp Bahofstr. 8 przy Neumarkt, tow. krót; wel; b.

Mis ak, h. skór, Bochumer. 116

Hohmann skład skór Kirchstr. a. Neumarkt.

Meble kupicie za gotówkę i na odpłatę w Gelsenkirch. najlepiej u

J. Silberpfennig, Nachf.

18 Alter Markt 18

Herten

M. Seidemann, Ewaldstr. 4. Dom obuwia i konfekcyi.

B. Muhs sprzęty dom. i kuch. wszystk. żelastwa.

Hamborn-Marxloh

Arn. Pollmann

poleca sprzęty domowe wszelkiego rodzaju.

Pijcie piwo butelkowe i napoje bezalkoh. **Marxloher Eiswerke G. m. b H Neumühl, Piwa browaru Staud era.**

W. Schmidt, kapelusze, parasole, bielizna, Weselerstr. 21

H. Dalinghoff, zegarki, towar. złotnicze, Weselerstr. nr. 23

Towary stalowe i broń, E. Schwarte, Kaiserstrasse 307

Niehsena restaurac. i sala K.-Wihlmstr. 247

Koloński dom obuwia wł. R. Rosenbrok Weseler. 97

Ameryk. dentysta

A. W. Bosüner Weselerstr. 78

Rest Rosendahl Weselerst. 98.

Karl Deneke handel ryb Kaiser-Wilhelmstr. 250 i Weselerstr. 94

Dąbrowski Dom buwia Marienstr. 6.

Gerh. Driesen. skład resztek Hagedorns 45

Adam Sloma, kraw. Bergstr. 2a

A. Hüser skład resztek Kaiser-Wilhst. 302

Warsztat szewski „Sconia"

Gebr. Jülich Kaiserstr. 248 i Weselerstr. 38.

Ferd. Koch fotograf Kaiser Wilhelmstr. 291

Hülsken rzeźn. Halfmans. 51

W. Schmitz zegarmistrz Rathhausstr. 6.

Herne

B. Kuhr, zakład dentystyczny. Behrensstr. 3.

Cosmann Bahnhofstrasse 69 kapelu ze damsk.

Möllera restaur. Ludwigstr 64

lokal 8 polskich Towarzystw

Langenbach' f. par. Bahnhst. 44

Ludwig Brun

Bahnhofstr. 82, kapelusze męz; biel. parasoli, krawat.

E. Husemann'a

lak błyszczący, farby, olej sic; pend t. v. d. Heydtstr 67

Jos. Zita handel skóry Bahnhofstr. 107

Deutsche-Fahrrad-Industrie miej. sprzed.: v. d. Heydtstr 6

Kol. Kosum v. d. Heydtstr. 3 Bahnhofstr. 5.

Padberg hand. skór Bahnhst. 10

Fr. Kra[illegible] fotograf, Bahnhofst. 27

B. Sch[illegible] kebier, kapel. „ 49

Drogerya Kottsieper hygieniczne artykuły, Bahnhofstrasse 82

Ed. Lobeck, rest. Neustr, 67

H. Pieper, restauracya, Neustr.

Drog. Schillera, Strünckedst 72

Żądajcie wszędzie piwa **Bürgerliches Brauhaus, Herne.**

Langendreer

Fritz Gerards, Schulst. 21a.

Lütgendortmund

Centralny hotel Specht!

Weinberga tow. Manufaktur.

Wilshaus, cygara i kapelusze

Plazikowski, zegarki, tow. złotn

Gebr. Kaufmann, manufakt.

G. Hösche skład skór Wilhelmstr. 16

Gronenberga skład obuw.

Otto Mess, Kawa i masło

H. Gröne Ww. zeg. tow. złote

C. Siecke meble i piece Oespelerstr. 56

LOrenz, dom obuwia.

Linden

B. Schiller restauracya Königstr. 61.

Bulmke

Geschw. Giese tow. krótk., biał i wełnia. Ubrania rob.

Wannerst. 82 vis à vis kat. k.

S. Kutsch, dom obuwia warsztat reparacyj. **Wannerst, 69 u. Bismarkstr. 148.**

Marten

Stahlhoff, towary żelazne

Mengede

L. Baum Sohn dom zakupna manufaktur. i konfeck.

Jäger Schuhwarenhaus

Rud. Richter, stroje, towbiałe, krótkie i wełniane.

Emsinghoff tow. manufakt.

Wilh. Stöber zegary, t. złot.

Middendorf drog. pol. likier

A. Drucks piece i kominki, kol. masz. do sz.

Neumühl.

Buschmann H., art. drog., farby, Holtenerstr. 194.

Osterfeld

Mendlicki, dom zak. Bahnhofst.

J. B. Gintrowski, fryz „ 14

B Neuheuser. kapel. i parasol.

R. Działoszyński kraw. męz. dob. k. i tan. cen. **Hauptstr. 70**

Gerh. Peters sprzęty dom. Haupstrasse.

Wilh. Kalveram rest. z. Tonhalle Sterkradstr. 34, naj. lokal zabaw. dla urocz. bilkręg. strzelnie. Pols. likier.

J. Jur krawiec Hauptstr. 61.

Ponitka, war. szew, Wallstr. 2

Fr. Piotrowicz, Kraw. Ubran. dobrze i tanio. Hauptstr. 1

Oberhausen

M. Vogelsang, farbiarnia i chem. pralnia. Filie wszędzie.

Rest. z. schwarzen Diamanten

H. Köller Alstadenerstr.

Skład kol. i perek najt.! Zast.: **Fr. Noskowicz, Kirchweg 131.**

Rest. Kühl. Keller (Berl H f)

Winterbergs rest. zast. Klapdor ff. piwa, pols. lik. Essenerst. 80

Lois Brand Marktstr. 9 zegarki i towary złotnicze

Pet. Möller, restaur. Roonstr.

Schneidera dom konfekcyjny i obuwia Marktstrasse 14 jest największym i najtańszym domem specyaln.

Ferd. Eisenhuth, zegary i tow złote Knappenmarkt 122

F. Merfeld restauracya Nordstr. p. cm.

Wilh. Fischer rzeczy robot. Kirchweg 21

Albert Flesch restauracya Knappenmarkt

A. Westermann rest. z ogr. zab. dla dzieci Lipperhaideb.

Magazyn kapeluszy „Zum Brücktor". Biel., parasole, krawatki artykuły męzkie.

Bürghal. rest. Müh heimst. 41.

Hillebrand obuw. Kirchw. 132

Diederichs cyg. Müh heim. 33

K. Kisker, rest. Alstadst. 41

Dom import „Columbia" Julius Eggert Kirchw. u. Heidstr. Ecke

J Kisker, restau. ogr. sala do wszelkich użytków. 65 **Dümptenerweg 65**

Frąckowiak, Uland str. 79. Kraw. męz i, modny krój tanio

Krebbers „Artilleriefeuer" pijcie! Polskie biurko, Friedr. Karls rasse 2).

Poln. Restaurant Ch. Weber Zast.: J. Jurczyk pol. wielką salę do urocz. Duisburgstr 418

A. Kopański, Mellinghoferst. 8 kraw. męz. mod. krój, tanio.

J. Hermanns trzewiki są najlepsze.

Hombruch-Barop.

Karl Adolf Blom

manufakt. tow. modne dla panów i chłopców.

Max Kadler, zegary, tow. złotnicze, kołowce fonogr

Rest. Musch, Falkenstein. 80

sala dla wesół i zabaw. Dzienne świeże muszle.

Rauxel-Habinghorst

Fr. Quinkenstein Ww. Polskie chustki i powłoki. Najw. wybór po najn. cenach

O. W. Schulte-Rauxel

Kornbrantwein-Brennerei, Rauxel.

F. Felker zegary, t. złotn. Kronprinzenst. 80

Holtmann droger., farby, wina, likiery

Hein. Lefin kapel. czapki, paras; krawat.

Neuhaus zegary i tow. złot. Naj. warsztat rep.

Recklinghausen

H. Ofszanka Kunihertistr 7. Kapelusze, czapki, tow. kożuszkowe

A. Breuing

zegarki, tow. złotnicze

Warsztat. rep; okulary, binokle

Radę i pomoc w wszystkich chorobach udz. **Fr. Brinkmann**, Martinistr. nr. 13, w poniedziałek i czwartek.

Recklinghausen-Süd

E. Kiefer kraw. m Bochumst. 156

Jos. Ungru najw, najstarszy skład kapeluszy

Heinr. Reher obuwie 3 Marien-tr. 28

R. Hammermann Marienstr. s przed. zegarki i pol. pierścionki

n-Berning, zeg. t. zł. Bochmst. 125

Józef Salomons dom tow. modnych manufakt; konfekc. obuwia

Georg Weber interes mebie, własny warszt. Cen najtańsze, na kredyt. König-Ludwstr. 16

Röhlinghausen

Drogerya Kleffmann, farby, spirytuozy, wina, cygara,

Dom obuwia Karol Hahne

A. Lohmann, tapet. zabawki

Jos. Schmidt, piece, kominki.

Sommer & Co; tow. manufak

Wanne

Gebr. Wolff, towar. kolonialne

Nizkie ceny!

Polska usługa!

A. Klestadt g. męz. Bahnhst. 11g

C. Oldenbürger u. Glaspassage 3, tapety, farby.

W. Spiekermann, zegary, tow. złotn. Bahnhofstr. 174.

W. Lages, zegary, tow. złotnicze. Bahnhofstrasse 137

W. Korbmacher, kapelusze, czapki Bahnhofst. 21

W. Weindorf kagel., czapki u. Glaspassage

A. Spickermann, meble, Bahnhofstrasse nr. 178

Rosa Blank Wanne, dom zakupna tow manufakturowych, strojn. — Towarów białych, we nianych ubrań, robotniczych.

Towary łokciowe, chustki garderobę do pracy, ubior. dla chłop. kupuje się bardzo tanio u

Leona Żychlińskiego

Kolejowa ulica 182

Wattenscheid

H. Ophoff, Oststrasse 13. Specyalny inter. dla ubrań dla panów i chłopców i garderoby zawodowej.

Jak. Keuthen, Oststr. 30. kapelusze, czapki, parasole, kożuchy.

Witten.

Br. Köhler zastępca naturalnej me hody leczenia Thure Brandt

G. Becker, Nachf. Hauptstr. 14 zegarki. towary złotnicze binokle.

Gebr. Alsberg, konfekcya manufakt. i wszel artykuły obsa.

Dortmund

Gesch. Levy Münsterst. 10. Oesterholst. 72

Schöninga

homeopt. prakt. lekars. Dortmund, Balkenst. 18

Bösinga Homeopat. Wissstr. 20

Kuracye podług praktyki

Polecamy naszą lubian

Margarine

którą otrzymać można u naszych znanych wozów, w znanej dobr.

Margarine-Handelsgesellschaft G. m. b. H.

Münsterstrasse nr. 157

E. Pathe, dentyst., z Atelier Westenhellw. 771. p. k. ś. P.

Volkshaus, Alsenstr. 1

właść. H. Brockschmidt Wwe. lokal związkowy ff. piwa Hansa czysta żytniówka ff likiery, sala dla zebrań i we.

Photographie des Nordens Münsterstr. 27.

Tanie ceny. Polska usługa **Emil Schulte** zeg. tow. złotn Osterholz u. Courlerstr. Ecke

K. H. Kipper

Destylacya, fabr. likworów. Wyszynk i lokal sprzedarzy. Heiligegartenstr. 31.

G. E. Baecker handel win Münsterstr. 77

Dostawca kas chorych.

Gorzelnie

Pijcie Kolker Korn

tylko z żyta i słodu bez drożdży sporządz.

L. Schulte-Kemna

gorzelnia żytniówki. **Leithe b. Wattenscheid.**

Powołujcie się przy zakupnach na naszą gazetę.

jest do nabycia w wszystkich składach kolonialnych. Gdzie smalec ten zaprowadzony nie jest, prosimy zwrócić się do jeneralnego zastępcy:

Maks. Krystkowiak Steele n. Ruhrą.

Oj bolą nogi bolą,

gdy się chodzi w niewygodnych trzewikach, więc idźcie po obuwie do polskiego składu szewskiego

Bronisława Roszaka

Wanne, przy ul. Dworcowej 116

(Bahnhofstr.) za kościołem katolickim.

Olbrzymi wybór eleganckiego obuwia dla panów, pań i dzieci. Mocne obuwie do pracy dla górników i hutników. Warsztat reparacyjny na miejscu. Specyalność: buty sokole i trzewiki do ćwiczeń. Szan. Rodaków proszę o poparcie. (3790)

Wszelkie nowości na jesień i zimę padeszły.

? Żujecie ?

Doświadczenie okazuje, że

Nordstift

tabaka do żucia jest najlepszą.

4554 Otrzymać można wszędzie.

Athenstädt & Bachrodt, Nordhausen.

Baczność! **Baczność!**

Polecam przy tej wielkiej drożyźnie

masło

(margar.) w paczkach pocztowych po cenach hurtownych.

Znak **D.** 9 funtów **6,30** mk. } franko za zal. poczt.
„ **N.** 9 „ **6,80** „ }
„ **V.** 9 „ **7,60** „ }

Wszystkie znaki są w gotowaniu i smażeniu nie szumiące i ładnie się brunatnią, mając przyjemny zapach, nie do rozróżnienia od masła naturalnego, albowiem ze słodkiej śmietany fabrykowane, dlatego też nadzwyczaj smaczne do smarowania na chleb. Kto raz je kupi, zostanie stałym odbiorcą. (4630

Najpierwszy dom wysyłkowy towarów spożywczych

K. Szulczewski, Wanne Unser-Fritz Unser Fritzstrasse 96.

4 1/2 procent

płacimy teraz od depozytów za półrocznem wypowiedzeniem Bank nasz istnieje 30 lat, należy do Związku Spółek, sto pod ścisłą kontrolą ks. Patrona i bardzo dobrze się rozwija.

depozytów mamy półtora miliona, udziałów 150 tysięcy, fundusze rezerwowe wynoszą 140 tysięcy marek. Członków odpowiadających za pewność depozytów całym swoim majątkiem, mamy 1450, składających swe oszczędności do naszego banku jest 3200 osób. O ile gotówka starczy, wypłaca się depozyta natychmiast. 4279

Volksbank für Gr. Schliewitz und Umgegend

Eingetragene Genossenschaft mit unbeschränkter Haftpflicht

Gross Schliewitz Wpr.

Ks. dr. Sychowski. Loss. Bonkowski.

Baczność! **Baczność!**

Kupno maszyny do szycia jest rzeczą zaufania. Nie kupujcie maszyn od agentów, ponieważ musicie przynajmniej 25 do 30 mk. więcej zapłacić, jak byście kupili w rzetelnym interesie. — Taki skład posiada firma

Franz Alfermann, Oberhausen

dawniej Wilh. Krüger, ulica Alejowa 106.

Tu znajdziecie przy rzetelnej i uprzejmej obsłudze, najlżejszych warunkach spłaty, prawdziwie pierwszorzędną moszynę do szycia z 8 letnią gwarancyą od mk. **60** pocz.

Tamże znajduje się wielki warsztat reparacyjny maszyn do szycia. Także magle, wyżdżymaczki i maszyny do prania można bardzo tanio nabyć. 4527

Polecam mój wielki skład

zegarów i towarów złotych.

Srebrny zegarek damski	od	8 mk. pocz.
Srebrny zegarek dla panów	od	8 mk. pocz.
Złote zegarki damskie	od	16 mk. pocz.
Zegarki dla chłopców	od	4 mk. pocz.
Zegary ścienne	od	13 mk. pocz.
Budziki	od	2.50 mk. pocz

Bogaty wybór

łańcuszków, pierścionków, zausznic, broszek, branzoletek, szpilek i guzików do mankiet po zdumiewająco tanich cenach.

Ostatnie nowości!

Srebrne filigranowe broszki	od	3.— mk. pocz.
Srebrne broszki, szaretka	od	1.50 mk. pocz.
Naszyjniki	od	2,50 mk. pocz.

Obrączki ślubne (nie spajane) w każdej cenie.

Heinrich Gräwe, Bochum, Hochstr. 20.

4607 Proszę obejrzeć moje okna. — (Telefon 2002).

Koszel i cycanawcznika jak błyskawica przy używaniu **kropli „Toux".** Butelka 1 markę. Prawdziwe tylko wysyła 4498

Chem. Laboratorium „Ipil" Lublinitz O. S.

Kapitały hipoteczne na majątki miejskie wiejskie pod dogodnymi warunkami. Pożyczki i kapitał wkładowy osobom solidn udziela 428

Allg. Bayr. Hypotheken Vermittlungs-Bank Hans Ziegler, Nürnberg Ammanstr. 9.

Na odpow. znaczek dołączyć. Poszukuje się zastępców.

Wszelkie druki po cenach umiarkowanych wykonuje **„Wiarus Polski".** Bochum.

Sanella

Wypisane nazwisko wynalazcy, tajnego radcy med. prof. Dr. Oskara Liebreicha niebieskim pismem, jest znakiem każdego opakowania oryginalnego jedynej margaryny z mleka migdałowego i roślinnego „SANELA". 4529

którą pod znakiem ochronnym D. R. P. nr. 100 922 tylko sami wyrabiamy. Kupować można w odpowiednich składach.

Liebreich

SANELLA

SANA-Gesellschaft m.b.H., Cleve.

Jan Nowak krawiec męzki Oberhausen

ul. Mühlheimerstr. 60 — naprzeciw kościoła Najśw. M. P. — telefon 917

UBRANIA wykonuję na miarę pod gwarancyą za dobre przyleganie po jak najtańszych cenach. — Na życzenie przychodzę z wzorami w dom. 4645

Friedr. Ruwe, Eickel w Westf.

Fabryka chleba i młyn.

Codziennie świeże wszelkie gatunki chleba

Specyalność:

Westfalski strucel gospodarski la chleb oynhauzeński

Artykuły pastewne jak mąka jęczmienna, kleik gruba mąka w bardzo dobrej jakości stale na składzie. Zamówienia przyjmują moi odstawcy chleba.

Obrączki ślubne

nie łamią się, nie pękają.

Sprzedaję tylko podług wagi.

Adolf Rave

Bochum, Bongardstrasse 28.

Piece

do gotowania i ogrzewania we wielkim wyborze jak też wszelkie inne kuchenne rzeczy po bardzo tanich cenach poleca

Arnold Hönerbach

skład żelaza 4703

Habinghorst Kurzestrasse nr. 2.

Baczność Rodacy!

Polecam mięsiwa wszelkiego gatunku na pieczeń, świeże lub solone po 70 f. za funt. Także wyroby mięsne w rozmaitych i wybornych gatunkach po cenie następującej: Kiełbasy polskie, trzonkowe, wątrobianki i salceson po 60 f. za funt.

2) Brunświckie, krakowskie, językowe królewieckie i najlepszą wątrobiankę po 90 f. za f.
3) Serwelatki i salamea po 1.10 f. za funt.
4) Wędzone szynki od 90 fen. za funt.
5) Wędzone żeberka po 75 f. Nogi solone 50 f. itd. Wszelkie towary odsyłam w jak najlepszy jakości i biorę gwarancyę za smaczny i dobry towar. 4710

Maksymilian Noga

mistrz rzeźnicki Podgórz (Thorn.) W. Pr.

M. Minden

Herten i. W. Ewaldstr. 57. (4381) **Erkenschwick** Stimbergstr. 100.

Garderoba dla panów, chłopców i robotnicza.

Eleganckie wykonanie na miarę.

— Dla rodaków na obczyźnie. —

Bank Ludowy E. G. m. u. H. **w Pelplinie**

przyjmuje depozyta (oszczędności) po **4 procent** na każdorazowe wypowiedzenie. Portorya od przesłanej gotówki jako i książeczki depozytowej ponosi Bank.

Adres poczt.: **Bank Ludowy Pelplin Westpr.**

ZARZĄD:

Ks. dziekan dr. Wolszlegier. T. Sikorski

B. Schandrach.

Nowości

rozmaitych kapeluszy i czapek dla panów i chłopców, krawatek, parasoli, rękawiczek, bielizny i wszelkie artykuły męzkie po umiarkowanych cenach.

Staranne wykonanie wszelkich czapek we własnej prac.

poleca łaskawym względom szan. Rodaków. 4628

Leon Radzimiński, Wanne (Bahnhofstrasse) **ulica Dworcowa 142**

naprzeciw kościoła kat. naprzeciw kościoła kat.

Baczność! 4284
bo tylko
Alleestrasse 13
Bochum.

Wojciech A. Powałowski

jest największy i najstarszy interes polski.

Wszelka gotowa garderoba i podług miary.

Baczność!
bo tylko
Alleestrasse 13
Bochum.